27րդ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 7462 6 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1910 ՇԱԲԱԹ 19 Novembre 1910 27me année N. 7462

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԳԱՐԵԳԻՆ ՊՕՅԱՃԵԱՆ
ԽՄԲԱԳՐԱՊԵՏ
ԵՐՈՒԱՆԴ ՕՏԵԱՆ
ԳՐՈՒԹԻՒՆՔ ԵՏ ՉԵՆ ՏՐՈՒԻՐ
ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ
ՏԵՍՆԵԼ Դ. ԷՋԸ
Կ. Պոլիս Ղալաթիա

Արեւելք

ԱԶԳԻՆ ՕՐԱԹԵՐԹԸ

10 PARAS

آرەولك
ارمنيجه يومى وسياسى غزته
صاحب امتيازى قره كين بوياجيان
درعليه غلطه

AREVELK
JOURNAL ARMÉNIEN
Directeur Propriétaire
Karekin Boyadjian
Cons/ple. Galata

ՈՐԲՈՒՀԻՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ

Որբե՛ր ու որբուհինե՛ր՝ ամէն տեղ, հօս, հոն, Շիլլի, Խասգեղ, Եէտիգուլէ, Ատանա, Ցէօլ-Եօլ, դէպի արեւելք... ու հազիւ մէկ ցաւերնիս ամոքած՝ նոր վէրք մը, նոր աղէտ, նոր որբեր այս դժբաղդ ազգին որ կը հոգայ, կը խնամէ, կը պատսպարէ կրցածին չափ, կրցածէ՛ն ալ աւելի։ Այս ծնողազուրկ մատղաշ հոգիներու թախծոտ շարքին մէջ կայ խումբ մը որբուհիներ որոնք բաղդաւոր պէտք է համարուին բաղդատաբար, անոր համար որ մայրաքաղաքին մէջ գտնուելով՝ բացառիկ հոգածութիւնը կը վայելեն քանի մը բարեսիրտ տիկիններու։ Խասգեղ Գալֆաեան Որբանոցին սանուհիներո՛ւն կ'ակնարկեմ, որոնք Ոսկեղջիւրի այդ մենաւոր անկիւնը գրեթէ ընտանեկան յարկի մը տակ խնամուելու եւ դաստիարակուելու առաւելութիւնը կը վայելեն, եւ պէտք է խոստովանիլ թէ անտարբեր չեն՝ իրենց ջանքովն ու վարքով՝ արդարացնելու այդ համակրանքը։ Ամէն տարի, Յուլիսին, երբ իրենց ամավերջի հարցաքննութեան ներկայ գտնուելու պատեհութիւնը կ'ունենամ, ինքզինքս կը զգամ այնպիսի մթնոլորտի մը մէջ որ, թէեւ խնճոյք չէ որ կ'ալտափայլէ, բայց չգիտեմ ի՛նչ մը ունի զուտ ընտանի ու զուտ ազգային, որ կը յատկանշէ այդ Յարկը՝ հոն՝ հայացի շունչո՛վ մըն է որ կը տաքնան հեգ որբուհիները, եւ այդ շո՛ւնչն է որ պէտք է մեզի, ա՛ն է որ ազգին բրած զոհողութիւնները թեթեւ բեռի մը պէս տանելի կ'ընէ։

Հիմա, դպրոցական նոր տարեշրջանի առթիւ, խնամակալուհի տիկինները, հանգուցեալ Ա. էֆ. Թադէոսեանի տեղ, ուսուցիչ կարգած են Եղիշէ էֆ. Տուրսունեանը, եւ վարչական, մատակարարական, ուսուցման կան նոր բարեփոխումներ ալ մտցուցեր են։ Ասոնց կարգէն է սանուհիներուն յատուկ մատենադարանը ուր կրթիչ ու միանգամայն զուարթ ժամանց մը պիտի վայելեն աշակերտուհիները։ Պիտի ունենան դասագիրքէ զատ, այլեւայլ գիրքեր՝ պատմական եւ վիպական, գրական եւ բանաստեղծական, գիտական եւ երգիծական սեռի հրատարակութիւններ, զբօսալի, որքան կրթիչ հատորներ, որոնցմէ պիտի օգտուին դասաժամերէ դուրս ալ ընթերցանութեան պարապելու եւ օգտակար ժամանցներ վայելելու։

Ահա՛, ուրեմն, նոր ձեռնարկ մը որ շատերուն առիթ պիտի տայ իրենց համակրանքի նոր տուրքը ընծայելու Գալֆաեան սանուհիներուն։ Ընթերցողներէս եւ ընթերցողուհիներէս շատերը անշուշտ ունին իրենց ընտանեկան յարկին մէջ դրատուններ, ուրկէ մէկ երկու հատոր գիրք, իբրեւ յիշատակ, իրենց պզտիկ քոյրերուն ղրկել մեծ զոհողութիւն մը պիտի չըլլայ, բայց այդ նուէրները միանալով պիտի կազմեն ճոխ ու բազմազան մատենադարան մը՝ Գալֆաեան սանուհիներուն տրամադրութեան տակ դրուած։ Անոնք՝ ամէ՛ն անգամ որ ձեռք առնեն այդ հատորները՝ կարդալու համար, օրհնութեան մրմունջ մը պիտի ծորէ իրենց մանկական շրթներէն՝ իրենց անծանօթ նուիրատուներուն հասցէին ուղղուած....

Կասկած չկայ թէ, մեծ թէ պզտիկ ընթերցողներս պիտի փափաքին այդ մրմունջը լսել իրենց խղճին մէջ՝ մէկ երկու հատոր յատկացնելով Գալֆաեան սանուհիներու մատենադարանին, որուն բացումը պիտի կատարուի եղեր կաղանդին օրը, իբրեւ հաճելի անակնկալ մը այդ մատաղատի հոգիներուն։

ՍՄԲԱՏ ԴԱՒԹԵԱՆ

Ց. Գ.— Նուիրուելիք գիրքերը կարելի է ղրկել Արեւելքի խմբագրատունը կամ մեր դրասենեակը, նուիրատուներուն անունով որ պիտի հրատարակուի։

ՆԱՄԱԿ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ ՇՈՒՐՋԸ

Տէր Խմբագրապետ,
Արեւելք օրաթերթի,

Ձեր օրաթերթին 7456 և 7459 թիւերուն մէջ, «Ուշ-գիտաւոր» և Պօղոս Գինոյեան ստորագրութիւններով երկու գրութիւններ հրատարակուած էին, որոնք ի միջի այլոց կը շօշափէին Կեդր. վարժ.ի գիշերօթիկ աշակերտներու հաւաքական կեանքը։ Մէկդի թողլով յօրակից խնդիրներու ճշգրտութեան չափը, մենք ուղղակի կ'անցնինք այն կէտերուն, որոնք սերտօրէն առընչութիւն ունին գիշերօթիկ աշակերտութեան պատւին հետ։ Մենք մեզի թոյլ չպիտի տայինք նոյնիսկ երկտող մը անգամ գրել այդ գրութիւններուն իբր պատասխան, եթէ նկատի չառնէինք սուտին և խեղաթիւրումին հետեւանքով միտքերու նախապաշարումը։

Մեծ ցաւ է մեզ համար որ Պոլսոյ մէջ, տնտեսական անձուկ պայմաններով, աշակերտութեան նախաձեռնութեամբ և ինքնավստահութեամբ կազմուած այդ ինքնավար գիշերօթիկ աշակերտներու շուրջը, որոշ անհատներ, զրպարտութիւններ և քայքայիչ աղմուկներ կը բարձեն, ինքզինքնուն թոյլ տալով միանգամայն իրենց անձնական նկատումներուն զոհելու 40-50 գաւառացի աշակերտներէ կազմուած համերաշխ ընտանիքի մը պատիւը։ Անշուշտ անվայել է բնականաբար քաջալերութեան արժանի աշակերտական կազմակերպութեան մը դէմ սկսած այս անշուք հալածանքը։

Թողլով որ ընթերցող հասարակութիւնը ինքը դատէ և եզրակացնէ, մենք կը յայտարարենք.

I. Կեդրոնական վարժարանի գիշերօթիկ աշակերտութիւնը, որ և է «գէշ ազդեցութեան» տակ չի գտնուիր և ո՛չ ալ «փճացման ճամբուն վրայ» է, ինչպէս «Ուշ-գիտաւոր» կ'ուզէ խաբել այնքան ան բարեխղճօրէն միամիտ ընթերցողները։ Ապագան կը հաստատէ թէ այդ «գէշ ազդեցութեան» տակ և «փճացման ճամբուն վրայ» գտնուող աշակերտութիւնը գիտակցութիւնը ունի իր քայլերուն և թէ շա՛տ աւելի պատուաւոր է և բարոյականի տէր, քան այնպիսիներ՝ որոնք կ'աւաղեն ու կ'ողբան «ազգին դրամ»ը։

II Այդ ակնարկուած «անբարոյականութեան վերաբերող կասկածներն ու երեւոյթները» նկատուած էին միայն Պ. Գինոյեանէ, որ մէկ քանի յաջորդական աշակերտական ընդհ. ժողովներու մէջ և աշակերտներէն կազմուած քննիչ յանձնաժողովին առջեւ չէ կրցած հաստատել, անոնցմէ ոչ մէկը, որուն հետեւանքով նա վտարուեցաւ գիշերօթիկ աշակերտներու ընկերութենէն, իբրեւ կասկածոտ խառնուածքի տէր օրով և խռովարար։ Հեռաւորաբար ընդհանրացնել և իբր ճշմարտութիւն կլլեցնել այդ «երեւոյթները», պատուաւոր մարդու գործ չէ։

III. Կեդրոնականի գիշերօթիկ աշակերտութեան մէջ միայն մէկ անգամ պատահած է լրտեսական գործ որ արձանագրէն առաջ հաստատուած է աշակերտական ընդհ. ժողովներու մէջ միաձայնութեամբ և փաստերով, յանձին Լ. Աճէմեանի, որ աշակերտութեան որոշումով վտարուեցաւ։ Իսկ սխալ է և սուտ երբ ուրիշ լրտեսութեան գոյութեան մասին որ և է խօսք կ'ըլլայ։

IV. Վերջապէս մեր գիշերօթիկ կեանքին մէջ ոչ «ամէն գինով փրփրականու» կ'ըլլայ և ոչ ալ Ազատամարտ իր «լրտեսներ»ը ունի։ Մենք ընդունակ չենք այդ յատկութիւններն ունենալու։ Իրենց մօտ և ուրիշ տեղեր թող փնտռեն։

Այս ամենէն ետք, հակառակ դիտումնաւոր տարաձայնութիւններու և ամբաստանքներու, գիշերօթիկ աշակերտութիւնը կը շարունակէ իր հաւաքական կեանքը և կ'երթայ իր ճամբան գիտակ իր դերին, մինչ բարձր պահած իր պատիւը, նոյնիսկ այդ «խայտառակ միջավայրին» մէջ, այնչափ որչափ գուցէ այդ անձնաւոր շահատակները չպիտի կրնային պահել շատ աւելի մաքուր միջավայրի մը մէջ։

Ի դիմաց Կեդրոնական վարժարանի գիշերօթիկ աշակերտութեան
Վարիչ Մարմին
Ատենադպիր Ատենապետ
ՕՆՆԻԿ ՄԱԶՏԵՍԵԱՆ ԳՈՒՐԳԷՆ ԷԹՄԷՔՃԵԱՆ
1910 Նոյմ. 4 Ղալաթիա

ԾՆԹ. ԽՄԲԳ.— Սոյն նամակն ալ հրատարակելով այլեւս վերջ կը դնենք կեդր. վարժարանի ուսանողներու բացատրողական գրութիւններուն որոնք կը սպառնան անվերջանալի դառնալ։ Այս «որ ըսաւ»ներուն ծայրը չի գար և մենք խորհուրդ կուտանք ուսանողներուն որ ալ դադրեցնեն այդ ներքին անիմաստ երկպառակութիւնները և լռելեայն հետամուտ ըլլան իրենց դասերուն։

ՍԵՒ ԾՈՎԻ ԱՓԵՐԷՆ

Ընմանուէլ Պալեանի կարգաթողութենէն ի վեր գրասեղանի վրայ էր Տրապիզոնի առաջնորդական ընտրութեան հարցը։ Պալաքեան վարդապետ ժողովներու ընտրութիւնը գլուխ հանելէ վերջ կը մեկնէր առաջնորդականի։ Ինչ՝ Պալաքեան վարդապետ՝ կանխաւ թէ՛ մասնաւորներու առջեւ և թէ հրապարակաւ— քարոզի ու ճառերի միջոցաւ— յայտնած էր իր տրամադրութիւնը, Տրապիզոնէն հեռանալու փափաքը։ Վերջին պահուն, առաջնորդական ընտրութեան օրը՝ ամսոյս 19ին վօլթ-ֆասով մը յօժարութիւն յայտնեց և համաձայնեցաւ ընդունիլ եթէ միաձայնութեամբ քուէարկուէր նաեւ իր եպիսկոպոսացման վկայագիրը։ Գաւառ. Ժողովը որ 11 քուէով ընտրած էր զինքը, վերջին առաջարկը մերժեց և նոր ընտրութեամբ եւ միաձայն Տրապիզոնի առաջնորդ հռչակեց Տրդատ եպս. Պալեանը։ Այս վերջինին հեռագրուեցաւ, բայց չենք լսած որ ընդունի։ Վերջին զգլուխ ամայն գէթ միայն կ'արժէ։ Իբրեւ ընտրելի ուրիշ կողմէ ներկայացուած էր Գնէլ վրդ. որ ամենայն զօրաւոր ընդդիմութեան քաղնծաւ Կ... նաեւ Ամասիոյ առաջնորդ Գէորգ վրդ. Իսրայէլեան։ Այս վերջինը ըլլալու է հաւանաբար առաջնորդական ընտրելիք երբ վերջնականապէս Տրդատ Սրբազանէ մերժումի պատասխանը առնուի։ Արդարեւ Գէորգ վրդ. Իբրահիմեան կարող, անշահախնդիր և վարիչ մարդու իր յատկութիւնները մէկէ աւելի անգամներ ցոյց տուած է Բաբերդի, Տիարպէքիրի և Ամասիոյ մէջ իր վարած պաշտօններովը և Տրապիզոնի է՛ն յարմար առաջնորդը կրնար ըլլալ ինք՝ իր կրթասիրութեամբ լեզուագիտութեամբ և վարչագիտութեամբը։ Գաւառ. Ժողովը իր միեւնոյն նիստին մէջ Տրապիզոնի թեմին երեսփոխան ընտրեց Պոլսոյ հայ ծանօթ գրագէտ Օննիկ Չիֆթէ-Սարաֆը։ Պատուաւոր ընտրութիւն մը արդարեւ, որ հեռագրուեցաւ իսկոյն ընտրեալին։

Աւելորդ չէ ըսել որ Պալաքեան վրդ. և Գաւառ. Ժողովը հակասահմանադրական սխալ մը գործեցին Օրդուէն ընտրուած երկու երեսփ. ընտրութիւնը վաւերացնելով։ Սահմանադրութեան այդ մասին ունեցած տրամադրութիւնը բացարձակ է։ Առաջնորդանիստ քաղաքէն կ'ընտրուին երեսփոխաններու $2/3$ը և $1/3$ը միայն թեմերէն։ Արդ, Պալաքեան վրդ., Տրապիզոնէն փոխանակ 16ի 15 երեսփոխան ընտրել տուած եւ չենք գիտեր ինչ նկատումով մէկը յատկացուցած էր Օրտուի, եւ այս վերջինէն մէկի տեղ երկու երեսփոխան ընտրել տուած։ Անհրաժեշտ է որ սրբագրուի կեդրոնին կողմէ նորընտիր երեսփոխաններու ընտրութիւնը վաւերացուելէ առաջ։

Բօլերայի պատճառաւ վարժարանները փակ կը մնային ցարդ և այս շաբթու միայն կէս ու կիսատ մը բացուեցան։ Այս տարի պիւտճէն զեղչուած է հարիւր ոսկիի չափ, զեղչուած է նաեւ ուսուցիչներուն թիւն եւ իբր թէ վարժարանին ծրագիրը պետական վարժարաններունին յարմարցնելով դասարաններու թիւն ալ փոփոխուած է։ Անցեալ տարուան վեցերորդը այս տարի չորրորդ պիտի ըսուի, իսկ նախակրթարանական կարգերը մանկապարտէզ պիտի սուրուին։ Նոր մանկավարժութիւն եւ նորանոր խելքեր որոնց խելք չէ կարելի հասցնել։ Այս նոր դրութեան համաձայն, մանկապարտէզէն ներս պիտի ընդունուին 6-9 տարեկան փոքրիկները միայն։ Կը հասկնա՞ք 6էն վար եղողները չպիտի ընդունուին, անոնք Թաղային ատաղձակաւրաններու խամրոցներուն մէջ պէտք է բթանալէ վերջ մանկապարտէզ գան։ Չենք գիտեր թէ որո՛ւ խելապատակին ծնունդն է այս դրութիւնը. ամէն պարագայի մէջ Պալաքեան Վ. յղացողներէն մին եղած է այս նոր դրութիւնը որ կ'երեւի իր Գերմանիայի վերյիշումներն ըլլալու է։

Բօլերան վերջին օրերս մեղմացած կարծուելուն հակառակ, նոր թափով մը կը շարժակի, և բռնուողներ ու մահեր անպակաս են։ Ժողովուրդին վախը նուազած է։

«Շարժում» անուն նոր շաբաթաթերթի մը առաջին թիւը հրատարակուեցաւ շաբթուս։ Կը յուսացուի որ կեանք ունենայ։

Տրապիզոն ԹՂԹԱԿԻՑ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԲԱԺԻՆ

ԹՈԼՍԹՈՅԻ ՇՈՒՐՋԸ

Բեթերսպուրկէն 30 հոկտ. թուով Մաթէնի թղթակիցը հետեւեալը կը հեռագրէ. «Թոլսթոյի մասին երէկ տրուած զգայացունց լուրը այսօր վերջնականապէս հաստատուեցաւ։ Կոմս Թոլսթոյ, Եասնայա Բօլիանայի մէջ իր անցուցած հանգստաւէտ կեանքէն փախչելով և ինքնասփոփումի անդիմադրելի պէտքէ մը մղուած՝ իր պաշտօնական տունը թողուց, և ցուրտին ու բուքին, գնաց ապաւէն անծանօթ միացած վայր մը՝ ուր կեանքին մնացած օրերը մենութեան ու առանձնութեան մէջ կ'ուզէ անցընել։ Թերեւս ռուս ուխտաւորներուն նման կ'ուզէ ամբողջ երկրին մէջ թափառիլ։ Սենեակին մէջ իր կնոջը համար նամակ մը թողած է, ուր յուզիչ բառերով կը պաղատի անոր որ ներէ իրեն, ակամայօրէն պատճառած վիշտին համար։ Թոլսթոյ նամակին մէջ կ'ըսէ թէ անկարելի է իրեն վարել այնպիսի պերճ կեանք մը որ հակառակ է իր համոզումներուն. կը խնդրէ կնոջմէն որ երբեք փորձ չընէ զինքը փնտռելու, վասնզի իր տուած որոշումը անդառնալի է. կ'ըսէ թէ պարզ գիւղացիի մը պէս կ'ուզէ ապրիլ։ Հինգշաբթի առտու, Թոլսթոյ ժամը հինգին մեկնեցաւ։ Քանի մը ժամ ետքը, երբ այդ հեռագրային նամակը յանձնուեցաւ կոմսուհիին, այս վերջինը մարեցաւ։ Օրուան անցուդարձութեանց մէջ կոմսուհիին յուսահատութիւնը հետզհետէ սաստկացաւ. նոյնիսկ երկու անգամ փորձեց ինքզինքը խեղդել, առնը մօտ գտնուած աւազանի մը առաջին մէկ բացուածքէն ինքը նետուելով։ Երկու անգամն ալ, աղջիկը զայն փրկեց. կը վախցուի որ խելագարի։»

⁂ Թոլսթոյի անհետացումէն ետքը, Թուլայի գաւառին բոլոր քաղաքներէն հեռագիր քաշել հարկ եղաւ։ Լեռնեբուն եւ գիւղերուն մէջ խուզարկութիւններ կատարուեցան, սակայն արդիւնք մը չունեցան. Թոլսթոյի հետքը գտնուած չէ դեռ։ Մոսքուայի թերթերուն թղթակիցները հետեւեալը կը պատմեն։ Թոլսթոյ արշալոյսը չծագած ելաւ անկողնէն և հրաման ըրաւ որ կառքը լծեն. ինք և Տօքթ. Մագովէցքի պայուսակի մը մէջ դրին քանի մը գիրքեր, ճերմակեղէն և զանազան թուղթեր։ Յետոյ սաստիկ հրաժեշտ առնելու, Թոլսթոյ և իր բարեկամը կոռ քաղաքը երթալու համար ճամբայ ելան։ Սպասաւորը կը կարծէր թէ Թոլսթոյ իր աղջկանը տունը կ'երթայ։ Այդ վայրկեանէն սկսեալ, մեկնողներուն հետքը կորսուած է։ Այս դէպքը թէեւ Եասնայա Բօլիանայի մէջ մեծ խռովութիւն առաջ բերաւ, սակայն ծեր գիւղացիները կարծես կը սպասէին ատոր. «Ինչպէս կարելի է, կ'ըսէին, որ Լէօն Նիքօլայեւիչ իր գաղափարներովը առանց կեանք մը վարէ։»

⁂ Ռուսքոյէ Սլովօ թերթն ալ իր մէկ թղթակիցէն հեռագիր մը ստացած է, որուն մէջ կ'ըսուի թէ Թոլսթոյ Շամօրտինօյի վանքին մէջ ապաստաներ է։ Այս վանքը Քալուկա գաւառին Քօզելսք գիւղին մօտ կը գտնուի։

⁂ Թոլսթոյի փախուստի մասին զանազան կարծիքներ կը յայտնուին։ Փիլիսոփայական և կրօնական բարձր միտք ունեցող մարդիկ առանց վերապահութեան կը հիանան անոր վրայ։ Աշխարհային իրերու աւելի սերտիւ կապուած մարդիկ կը քննադատեն զայն։ Ասոնք հիմնուելով հանդերձ անոր հանճարին վրայ, այնպէս կը նկատեն թէ Թոլսթոյ իր վրայ խօսեցնել տալու համար է որ փախուստ տուած է։ Ռուս անուանի գրող մը, որ Թոլսթոյի հետ շատ տեսակցած է, մեծ փիլիսոփային նկարագիրը կը պարզէ հետեւեալ կերպով. «Թոլսթոյի նկարագրին մէջ ամէն բան տեսնուեան հակասութիւններ առած էր։ Ատենօք որսորդութիւն կ'ընէր, ու օր մը, ժամուկէս շարունակ արջու մը թաթերուն տակ մնաց՝ որ իր մահը բղձաց։ Իբրեւ արբեցող, ամէնքին քաջ նկատուելով ըմպելի կը խմէր։ Իբրեւ խաղացող, կը սարսափեցնէր իր խաղընկերները։ Իբրեւ ազնուական ու գիւղացի, պարտէզներ հասցուց Եասնայա-Բօլիանայի ամբողջ երկրին մէջ։ Թէ՛ սփօրթի և թէ գրականութեան մէջ, իր մեծ գործունէութեանը շնորհիւ, ամէնքը կը գերազանցէր։ Զարմանալի յիշողութիւն մը, առողջ միտք մը և խայթող լեզու մը ունէր, այնպէս որ ամէն նիւթի

ԸՆՏԱՆԻՔ, ՊԱՏԻՒ, ԲԱՐՈՅԱԿԱՆ

(ՊՈԼՍԱՀԱՅ ԲԱՐՔԵՐ)

Հեղինակ՝ ԵՐՈՒԱՆԴ ՕՏԵԱՆ

ԳԼՈՒԽ ՏԱՍՆԸՄԷԿԵՐՈՐԴ

— Եղածը եղած է. ատանք ալ ասկէ ետքը պարապ խօսքեր են, պատասխանեց տիկին Անթառամ։

— Ինչ ըսել է պարապ խօսք, պնդեց Տ. Միքիաս քահանան որ իր մասնաւոր նկատումները ունէր եւ կ'ուզէր վերջին զէնք մը ընել այդ քաղաքական ամուսնութիւնը։

— Ես այն գիտեմ որ զաւկս ձեռքէս գնաց։

Յետոյ, յիշեց Լեւոնին գրած նամակը որուն մէջ ակնարկութիւններ կային Տ. Միքիասի մասին։

— Տէր հայր, ըսաւ դառնացած շեշտով մը, այս եղածներուն մէջ դուն ալ բաժին ունիս... եթէ ինծի այնչափ չգրգռէիր, գործը այս տեղուանքը չպիտի հասնէր։

— Վա՛յ, հիմա ե՛ս եղայ յանցաւորը, գոչեց քահանան...բայց. տիկին Անթառամ, դեռ իրար դատապարտելու ժամանակը չէ, ամէն բան եղած լմնցած չէ... տակաւին մէջտեղը ամուսնութիւն չի կայ։

— Ճանըմ դուն ալ, ասկէ ետքը եթէ ուզեն եկեղեցական պսակն ալ կրնան կատարել, Բարիզի մէջ մատուռ չի կա՞յ, քահանայ չի կա՞յ...

— Ահա՛ ճիշդ հոս է խնդիրը, գոչեց Տ. Միքիաս յաղթական կերպարանքով, Բարիզի մէջ մատուռ ալ կայ, քահանայ ալ կայ, սակայն ատանք բաւական չեն պսակը կատարելու համար...։

— Ինչո՛ւ որ, տէր հայր, միտքդ չեմ հասկնար կոր։

— Հիմա պիտի բացատրեմ, որպէսզի Բարիզի քահանան կարենայ պսակը կատարել, պէտք է որ Պատրիարքարանէն արտօնուի, այսինքն հոսկէ պաշտօնապէս հաղորդուի թէ աղջիկն ու մանչը ամուրի են և որովհետեւ ես ալ կրօնական ժողովի անդամ եմ ու պատրիարքարանի մէջ ալ բաւական ազդեցութիւն ունիմ այդ արտօնութեան դէմ կրնամ շատ դժուարութիւններ յարուցանել և գործը ձգձգել...

— Ատոր օգուտը ի՞նչ կ'ըլլայ։

— Ատոր օգուտը այն կ'ըլլայ որ ժամանակ մը շահինք... խնդիրը այդ ժամանակը օգտակարապէս գործածելուն վրայ է։ Տե՛ս, տիկին Անթառամ, ես ի՛նչ կը խորհիմ. դուն հիմա զաւկիդ նամակ մը կը գրես, կ'ըսես որ իր ըրածներուն կը համակերպիս, բայց իրմէ հեռու չես կրնար ապրիլ, թէ իր մեկնումէն ի վեր հիւանդ ես, թէ այս վիճակդ չկրնար տեւել և թէ ապահովաբար եթէ այսպէս բաժնուած մնաս քիչ ատենէն գերեզման պիտի իջնես։ Ուստի, կ'ըսես որ միտքդ դրած ես Բարիզ երթալ ու հո՛ն հաստատուիլ, քանի որ այդ մասին ինքն ալ չըհակառակիր և իրմէ կը խնդրես որ գոնէ շաբաթը քանի մը անգամ գայ քեզի տեսնելու... վերջապէս յուզիչ նամակ մը կը գրես. այնպէս որ ինքն ալ կարդացած ատեն սիրտը տակնուվրայ ըլլայ։

— Արդէն ես ալ միտք ունիմ հոս չմնալու, որովհետեւ անկարելի պիտի ըլլայ այս տեղ ապրելս, բայց նորէն չեմ կրնար կոր ըմբռնել թէ իմ հոն երթալովս ինչպէս պիտի կրնամ պսակը արգիլել։

— Խնդիրը ժամանակ շահելուն վրայ է տիկին Անթառամ, դուն մէյ մը հոն գնա, զաւկիդ հետ մեղմօրէն յարաբերութիւն հաստատէ, հետը անոյշ վարուէ, վերջապէս նորէն իր սիրտը շահէ։ Այդ միջոցին ես, ինչպէս ըսի, ամէն բան կ'ընեմ որպէս զի եկեղեցական ամուսնութիւնը յապաղի, այդ մասին կրնաս վստահ ըլլալ։

— Բայց քանի որ Ռօզիկին հետ միասին կ'ապրին, լաւագոյն չէ՞ որ օրինաւորապէս պսակուին քահանային ձեռքով։

— Չէ, տիկին, այնչափ ատեն որ անպսակ մնան, ինչպէս ըսի, ըստ Հայաստանեայց եկեղեցւոյ, Ռօզիկ անոր հարճը կը սեպուի, ուստի ուզած ատենը կրնայ ձգել, մանաւանդ որ քաղաքական ամուսնութիւնը կարելի է դիւրաւ լուծել, քանի որ Ֆրանսայի մէջ ամուսնալուծութիւնը ընդունուած է...։

— Բայց ինչպէս կ'ուզես որ ձգէ, քանի որ այնքա՛ն կը սիրէ զայն եւ այս եղած խաղքութիւններէն ետքը. կրկին չկրցաւ անկէ բաժնուիլ ու ամէն բան անոր համար զոհեց։

— Սէրը մշտատեւ բան մը չէ, ինչ իրար պաշտող սիրահարներ քիչ ատենէն իրար ձգած են, մինչ օրինակները չի կա՞ն... մանաւանդ, ընդհանրապէս անանկ սիրահարներն են որ շուտով իրարմէ կը պաղին...։

Ու տէր Միքիաս քահանայ ամբողջ ժամ մը խօսեցաւ, դէպքեր եւ իրողութիւններ յիշեց, ըսաւ թէ ինչպէս այնինչ երիտասարդը որ սաստիկ սիրահարած էր այսինչ աղջկան հետ, իր ամուսնութենէն քանի մը ամիս ետքը, կինը երեսի վրայ թողած ու փախած էր, ուրիշի մը հետ ամուսնանալու համար։ Թէ ինչպէս այնինչ ընտանիքին աղջիկը որ նոյնպէս հակառակ ծնողքին կամքին, երիտասարդի մը սիրահարած ու հետը փախած էր, ամիս մը ետքը իր էրիկը լքելով՝ վերադարձած էր ծնողքին գիրկը և որ այժմ ամուսնալուծութիւն կը պահանջէր Պատրիարքարանի ձեռքով։ Վերջապէս յիշեց Կրօնական Ժողովի ու Դատաստանական Խորհուրդի առջեւ տեսնուած դատեր, որոնց ամէնքն ալ իր ըսածները կ'ապացուցանէին։

Տիկին Անթառամ, կամաց կամաց, տեղի տուաւ։ Ընդունեց որ կարելի էր Տ. Միքիասի ենթադրութիւնները, նոյնիսկ կերպով մը մխիթարուեցաւ մտածելով որ գուցէ պիտի կրնար նորէն տիրանալ իր զաւկին և զայն գուցէ կրկին ամուսնացնել իր բաղձանքին համեմատ։

Տ. Միքիաս քահանայ տեսնելով որ Անթառամ կը սկսէր համոզուիլ իր խօսքերուն, ա՛լ աւելի ուժով սկսաւ փաստաբանել, նորէն դիմեց շատ մը օրինակներու, կարգ մը ընտանեկան գաղտնիքներ պարզեց, անուններ ու թուականներ յիշեց եւ վերջապէս եզրակացուց ըսելով.

— Ես հարիւրին հարիւր վստահ եմ որ այս գործը պիտի կրնանք յաջողցնել ու կրկին մեր նպատակին հասնիլ, միայն թէ ատոր գլխաւոր պայմանը քու և զաւկիդ մէջ սերտ յարաբերութիւն հաստատելն է։ Ես վաղը առտու կրկին կու գամ և միասին պէտք եղած նամակը կը գրենք ու կը ղրկենք, անկէ ետքը կը սպասենք ու նպաստաւոր պատասխան մը առնելուդ պէս՝ շոգեկառք կը նստիս ու Բարիզ կ'երթաս. ա՛լ անկէ ետքը մեր գործելու յատակագիծը կը պատրաստենք։ Ես ան Ղուկաս էֆէնտիին խաղ մը խաղամ որ, ինքն ալ մատ խածնէ ու տեսնէ թէ ինչ մարդ է Տ. Միքիաս քահանան։

Եւ այս սպառնալիքը ընելէ ետքը, Տէր հայրը մնաս բարով ըսաւ ու մեկնեցաւ, հետեւեալ առտու գալու խոստումով։

(ՇԱՐՈՒՆԱԿԵԼԻ)

վրայ որ և է վիճաբանութիւն ընելու պատրաստ էր։ Ասոր հետ մէկտեղ, պարզուկ ու բարի մարդ՝ պարզ խաղերու ալ կը սիրէր մասնակցիլ, քիչ մըն ալ պարծենկոտ էր և նոր եկողներու ներկայութեանը, ինքզինքը ցուցադրելու փափաքին չէր կրնար դիմադրել։

*** Բեթհերպուրկէն նոյեմ. 4 թուականով կը հեռագրեն. «Մօսքուայէն կը հեռագրեն թէ Թոլսթոյի մահուան լուրը չէ հաստատուած։»

*** Ուրիշ հեռագիր մը նոյնելով, Թոլսթոյ թէեւ մեռած չէ, սակայն իր վիճակը շատ ծանր է։ Սիրտը չափազանց տկար կերպով կը բաբախէ։ Նոյեմբեր 4ի իրիկունը, ջերմութեան աստիճանը 38.4 էր։ Կոմսը յաճախ ինքզինքը կը կորսնցնէր ու կը զառանցէր։ Սակայն ժամը 10ին, ջերմութեան աստիճանը 37.8ի իջաւ ու իր վիճակը բարւոքեցաւ, բազկերակը ու շնչառութիւնը աւելի հանդարտօրէն կը գործէին։

ՏՕՔԹ. ՔՐԻՓՓԷՆԻ ԿԻՆԸ Կ'ԱՊՐԻ

Հոկտ. 30 թուականով Լոնտոնէն կը հեռագրեն Մաթէնի. «Այս իրիկուան բոլոր թերթերը հետեւեալ զգայացունց հեռագիրը կը հրատարակեն, որ Ունիբէկէն Ուիլթերի գործակալութեան հաղորդուած է.—Ալիքսէ (Ալպէրթա) անուամբ լուրեր նոյնելով, «Գեղեցիկն Էլմօռ»ի ճչին նմանող կին մը անցեալ չորեքշաբթի այդ քաղաքը հասած է։ Իր ունեցած վարմունքն ու ընթացքը տարօրինակ են։ Մարեցաւ, երբոր իմացաւ թէ Տօքթ. Քրիփփէն պիտի կախուի։ Երէկ դարձեալ նուաղեցաւ խանութի մը մէջ, Օլտ-Պէյլիի դատարանին մէկ ատենագրութիւնը կարդալէ ետքը։ Տեղական ոստիկանութիւնը խիստ կերպով հսկողութիւն կը կատարէ դեռատի կնոջ վրայ, զոր «Գեղեցիկն Էլմօռ»ը կը կարծէ։»

ՍՊԱՌՆԱԼԻՔ ՌՕՔՖԷԼԼԷՐԻ ԴԷՄ

Նիւ-Եորքէն քաղուած հեռագիր մը կ'ըսէ թէ ոստիկանութիւնը մարդ մը ձերբակալած է, իբրեւ Սեւ Ձեռք ընկերութեան մէկ անդամը։ Այս մարդը ձերբակալուած է, նամակ մը ուղղած ըլլալուն համար քարիւղի թագաւոր և միլիոնատէր Ճոն Ռոքֆէլլէրի, որուն մէջ կը հրամայէր որոշեալ տեղ մը յանձնել 250000 Ֆր.ի գումար մը. նաեւ կ'ըսէ որ եթէ 8 օրուան մէջ չհամակերպի տրուած հրամանին, պիտի սպաննուի։

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐ ԵՒ ՄԵՔՍԻՔԱ

Ամերիկացիներուն և Մեքսիքացիներուն միջեւ ծագած կռիւները կը շարունակուին Անթօնի Ռոտրիկէզ անուն Մեքսիքացի կովարածի մը Լինչի օրէնքին ենթարկուելուն պատճառաւ։ Անթօնիօ ցիցի մը վրայ ողջ ողջ այրուեցաւ սպաննած ըլլալուն համար Ամերիկուհի մը որ իրեն ուտելիք ու պատսպարան չէր տուած։ Կիւտատ — Բօռֆիրիօ — Տիազի Ամերիկեան հիւպատոսը պարտաւորուեցաւ Մ. Նահանգները փախչիլ, երբ տեսաւ որ պիտի մեռցնեն զինքը։ Կուատալախարայի մէջ բնակող ամերիկացի կալուածատէր մը կրակ ըրաւ հակամերիկեան ամբոխին վրայ որ եկած էր իր բնակարանին վրայ յարձակելու. երիտասարդ մը սպաննեց և ոստիկան մը վիրաւորեց։ Բայց բռնուելով բանտարկուեցաւ։ Կովարածը Լինչի օրէնքին ենթարկուելուն պատճառաւ, Թէքսասու նահանգին սահմանագլխին վրայ գտնուող ագարակատէրերը սկսան իրար օգնել, այդ երկիրներուն մէջ գտնուած արջառներուն տէր ըլլալու համար։ Թէքսասի կովարածները հիմա սահմանագլուխին վրայ խմբուած են, թոյլ չտալու համար մեքսիքացի կովարածներուն որ իրենց արջառները գողնան։ Զինուորներ պատրաստ կը սպասեն, որպէս զի որ և է կռիւ չծագի։ Թէ՛ Մեքսիքայի և թէ Մ. Նահանգներու կառավարութիւնները կը ջանան հանդարտեցնել երկու կողմն ալ։

ՆԵՐՔԻՆ ԿԵԱՆՔԸ

ՔՈԼԵՐԱՆ ԿԸ ՍԱՍՏԿԱՆԱՅ

Մէկ քանի օրէ ի վեր քոլերայի դէպքերը շատցած են մայրաքաղաքիս մէջ, ինչպէս կը տեսնուի մեր հրատարակած ցուցակներէն։ Սակայն պէտք չէ անտարբեր անտեսել համաճարակին առջեւ, այլ արիաբար կռուելու է անոր դէմ, պարտութեան մատնելու համար։ Սա ստոյգ է որ եթէ կառավարութիւնն ու ժողովուրդը անփոյթ չգտնուին և խստիւ գործադրեն առողջապահիկ պատուէրները, քոլերան քիչ ատենէն կ'անհետանայ։ Դժբախտաբար, Պոլսոյ մէջ իսկ մեծ է թիւը անոնց, որոնք ո և է կարեւորութիւն չեն ընծայեր առողջապահութեան և նոյն իսկ գաղափար չունին անոր վրայ։ Տգէտ ժողովուրդին միտքը պէտք է լուսաւորել այդ մասին. եթէ ո՛չ քոլերան երկար ատեն կը շարունակէ աւեր ու սարսափ սփռել։

*** Բանակին մէջ, Նոյեմբեր 3էն 4, քոլերայէ հետեւեալ դէպքերը պատահած են.— Հայտար-Փաշայի հիւանդանոցը՝ 2 դէպք. Ջէյթուն-Պուռնիի հիւանդանոցը՝ 2 դէպք, որոնց 1ը մահացաւ. Կիւմիւշ-Սույ հիւանդանոցը՝ 2 դէպք, որոնց 1ը մահացաւ։ Մայրաքաղաքէն դուրս, Էտիրնէի մէջ՝ 3 դէպք, որոնց 1ը մահացաւ. Քըրք-Քիլիսէի մէջ՝ 3 դէպք, որոնց 1ը մահացաւ. Քըրճա-Ալիի մէջ՝ 1 դէպք. Թուզլայի մէջ՝ 3 մահացու դէպք. Ռոտոսթոյի մէջ՝ 4 դէպք, որոնց 2ը մահացաւ. Հասըմքէօյի մէջ 3 դէպք, որոնց 1ը մահացաւ։

*** Քոլերան հետզհետէ մեծ համեմատութիւն առած ըլլալով, Նախարարաց Խորհուրդը իր առջի օրուան նիստին մէջ որոշեց ազդու միջոցներ ձեռք առնել, համաճարակին ընթացքը կասեցնելու համար։ Բայց տրուած բոլոր որոշումները ապարդիւն կը մնան թաղապետական իշխանութեանց անհոգութեան և ժողովրդեան տգիտութեան պատճառաւ։

*** Քաղաքապետութիւնը հանրութեան կը ծանուցանէ թէ քոլերայի դէմ նախազգուշական միջոցներ ձեռք առնելու համար, թաղապետական իւրաքանչիւր շրջանակ մասնաւոր շրջանակներու պիտի բաժնուի։ Թաղապետական նախագահին և մէկ անդամին, բժիշկէ մը, ոստիկանական քօմիսէրէ մը և ոստիկան-զինուորէ մը բաղկացած յանձնաժողով մը պիտի քննէ իրենց շրջանակին մէջ գտնուած վաճառատուները, խաները, օթէլները։ Այդ յանձնաժողովը պիտի հսկէ առողջապահական հրահանգներու գործադրութեան վրայ։ Առողջապահական միջոցներու գործադրութեան համար ո և է տուրք չպիտի առնուի վաճառատուներէ։ Մասնաւոր պաշտօնատարներ մերթ ընդ մերթ պիտի հսկեն սրճարանները, գազինօները, գարեջրատուները, գինետուները, բաղնիքները, խաները, օթէլները և ուրիշ հանրային վայրեր։ Այդ հաստատութեանց մէջ ջուրը պիտի եռացուի։ Տրուած և առնուած դրամները պիտի հականեխուին։

*** Պոլսոյ կողմի դեղագործները իրարու հետ համաձայնած են, եռացած ջուր բաշխելու համար բոլոր իրենց դիմողներուն։

*** Զօրանոցներուն մէջ ի գործ դրուած առողջապահական միջոցներուն շնորհիւ, քոլերայի դէպքերը դադրած են գրեթէ։ Մաքրութիւնը, հականեխումը, եռացած ջուրը, լաւ սննդառութիւն մը վերջապէս կրցած են յաղթել անհելի համաճարակին։ Պատերազմական պաշտօնատան զինուորական բժիշկներուն կողմէ հրատարակուած տեղեկագրին համաձայն, անկարելի է որ քոլերան այսուհետեւ ճարակի զինուորներուն մէջ։

*** Էտիրնէէն Սելանիկ հասած ուղեւոր մը կառախումբին մէջ մեռած է Սալմանլըի ու Սելանիկի միջեւ։ Միւս ուղեւորները յաջողած են առողջապահական հսկողութենէ խոյս տալ։ Վակոնը հականեխուած է։

*** Ռոտոսթոյի մէջ, Նոյեմբեր 4էն, 4 դէպք պատահած է, որոնց 2ը մահացաւ։ Զինուորներէն մէկ հոգի վարակուած և 6 հոգի ալ նախորդ վարակեալներէն մեռած են։

*** Տրապիզոնի մէջ երկուշաբթի օր քոլերայէ երեք դէպքեր պատահած են։ Սիւրմէնէի մէջ կին մը մեռած է կասկածելի նշաններով։ Ամասիոյ մէջ վարակուածներէն մէկը մեռած է։ Կին մըն ալ կասկածելի ախտանիշներով հիւանդացած է։

ԱՆԱՏՕԼՈՒԻ ՄԷՋ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

Փոքր-Ասիոյ մէջ շինուելիք երկաթուղիները նեղ գիծով պիտի շինուին, քանի մը գիծերու շինութիւնը դիւրացնելու համար։ Այսպէս Սամսոն-Սըվազի գիծը նեղ պիտի ըլլայ։ Չէսթըր առաջարկած է Կիւմիւշխանէի և Արղընիի հանքերուն փոխարէն նեղ գիծով երկաթուղի շինելու։

ԽՃՈՒՂԻՆԵՐԸ

Հանրօգուտ շինութեանց նախարարութիւնը որոշեց որ այսուհետեւ խճուղիները փոխանակ 7 մէթրի 4 մէթր լայնութեամբ շինուին։ Այսպէս, հարիւրին քառասուն խնայողութիւն պիտի ըլլայ։

ՏԱՐԸՃԱՅԻ ՀՐԴԵՀԸ

Երէկ «Վերջին Ժամ»ուն մէջ ծանուցած էինք Տարըճայի մեծ հրդեհը։ Այրած տուներուն եւ խանութներուն թիւն է 900, շէնքերը փայտաշէն ըլլալուն, հրդեհը արագօրէն ծաւալած է, հրոյ ճարակ դարձնելով քաղաքին մեծագոյն մասը։ Հրդեհը ծագած է տունէ մը և սրճարանի մը մէջէն։ Հրդեհը վեց ժամ տեւած է, մոխիրի վրայ նստեցնելով տեղւոյն բնակչութիւնը, որ օրը օրին կը հոգայ իր ապրուստը։ Կէյպզէի գայմագամը 300 վրան ուտելիք և 20000 դրուշ ուզած է՝ արկածեալներուն բաշխելու համար։ Պատերազմական նախարարութիւնը Իզմիրի հրամանատարին հրաման ըրաւ հարկ եղած վրանները հայթայթելու։ Պոլսոյ կուսակալութեան ալ հրահանգ տրուած է 20 հազար դրուշ և ուտեստեղէն ղրկելու։ Տարըճա։ Սկիւտարի կառավարիչը 10000 քիլօ հաց պատրաստել տուած է Տարըճայի արկածեալներուն ղրկելու համար։

*** Տարըճա, որ իր Զիւռոզի պատերազմութեամբ համբաւուած է, Իզմիթի ծովախորշին մէջ կը գտնուի, Հերէքէի և Թուզլայի միջեւ։ Տարըճայի բնակչութեան երեք քառորդ մասը Յոյներէ կը բաղկանայ, մնացեալը Թուրք է։

ՔԱԹԱՆԸ ԵՒ ՔԱՐԻՒՂԻ ՄԵՆԱՎԱՃԱՌԸ

Ելմտական նախարարութիւնը Բ. Դըռնէն խնդրած է որ արտաքին գործոց նախարարութիւնը մեծ տէրութեանց հետ բանակցութիւն կատարէ օտարահպատակներէն քաթանի տուրք գանձելու և քարիւղի մենավաճառ հաստատելու համար Թուրքիոյ մէջ։

ԿԱՅՍ. ՈՒՆԿՆԴՐՈՒԹԻՒՆ

Պելկրատի օսմ. դեսպան Ֆուատ պէյ և Վիէննայի օսմ. դեսպանատան զինուորական կցորդ Իսմայիլ Հագգը պէյ, առջի օր, Սուլթանին ներկայացան։

*** Պահարիէի տէքքէին շէյխը Հիւսէյին էֆ., առջի օր, Սուլթանին կողմէ ունկնդրութեան ընդունուեցաւ։ Շէյխը շնորհակալութիւն յայտնեց Սուլթանին կողմէ տէքքէին տրուած այցելութեան համար։

ՕՍՄԱՆՑԻՆԵՐԸ ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՄԷՋ

Վերջերս 300 օսմ. առեւտրականներ Նիւ-Եորքի մէջ գումարուած են, Առեւտրական Սենեակ մը հիմնելու համար, Միացեալ-Նահանգաց և Թուրքիոյ միջեւ առեւտրական յարաբերութիւնները զարգացնելու նպատակաւ։ Այդ գումարումին ներկայ գտնուած են սեղանաւորներ, գործարանատէրեր և խանութպաններ։ Կը նախագահէր Ուաշինկթընի օսմ. դեսպան Զիա փաշա։

ՆՈՐ ՁԵՌՆԱՐԿ ՄԸ

Կը լսենք թէ Փաշա Պաղչէի մէջ օճառի և մոմի պատրաստութեան մեծ գործարան մը պիտի հիմնուի ֆրանքօ-թուրք ընկերութեան մը կողմէ։ Այդ գործարանին հաստատման համար ընկերութիւնը մէկ միլիոն ֆրանք յատկացուցած է։ Շահագործումը պիտի սկսի յառաջիկայ յունուար 1էն սկսեալ։ Այդ ընկերութեան գլխաւոր բաժնետէրերն են ծերակուտական Նրաւ էֆ., Փօղերանոցի նախկին տնօրէն Հագգը պէյ եւ ճարտարագէտ Պ. Լէօն Փօր եւայլն։

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱՅԻՆ ԲՈՂՈՔԸ

Օսմ. Կայս. Պանքան ելմտական նախարարութեան բողոք մը ուղղեց աւստրօ-գերման պանքաներու կողմէ շրջաբերութեան հանուած գանձային տոմսերուն դէմ, իբր կանխավճար։ Պանքան իր բողոքագրին մէջ կ'ըսէ թէ իր հիմնարկութեան ֆերմանին պարունակած կարգ մը պայմաններուն համաձայն, Օսմ. Կայս. Պանքային նախապատուութիւն պէտք է տրուի գանձային տոմսեր շրջաբերութեան հանելու մասին, եթէ երբեք ան մրցակից պանքաներուն չափ նպաստաւոր պայմաններով գանձային տոմսեր հրապարակ հանէ։ Օսմ. Կայս. Պանքան միեւնոյն դիտողութիւնները ըրաւ անցեալ տարի, երբ օսմ. կառավարութիւնը աւանսով փոխառութիւն ըրաւ ֆրանսական պանքայէ մը։ Սակայն կառավարութիւնը այն ատեն հիմնաւոր չգտաւ այդ բողոքը։

ՊԱՏԵՐԱԶՄԱԿԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐԸ

Պատերազմական նախարարը Մահմուտ Շէվքէթ փաշա, առջի առտու, մայրաքաղաքիս զինուորական հաստատութիւնները այցելեց։ Նախ Ա. զօրաբանակի գլխաւոր տեղեկներու ալխաստանոցը այցելեց։ Ետքը Կիւլհանէի հիւանդանոցը գնաց, ուր տօքթ. Ուաթթինկի հետ խորհրդակցեցաւ զօրանոցներու մէջ առողջապահական միջոցներու գործադրութեան մասին։ Ետքը նախարարը Սիրքէճի երթալով աչքէ անցուց Սէրայ Պուռնիի մէջ շինուելու վրայ եղող զինուորական հիւրանոցը։ Որոշուեցաւ նաւամատոյց շինել զինուորական մթերանոցին առջեւ։ Մինչեւ երկաթուղիի ճամբան գիծ մը պիտի շինուի, զինուորական փոխադրութիւնները դիւրացնելու համար։

ԹՈՒՐՔՕ-ՊԱՐՍԻԿ ՍԱՀՄԱՆԱԳԼՈՒԽ

Տէքէօ Օրօմնն կ'ըսէ թէ պարսկական սահմանագլխին վրայ օսմ. զինուորներուն դէմ յարձակում գործողները Քիւրտեր են և ոչ թէ պարսիկ։ Այդ Քիւրտերը ո՛չ Շահին իշխանութիւնը կը ճանչնան և ոչ ալ Թուրքիոյ Սուլթանին։ Այսօր օսմանեան զինուորներուն վրան, իսկ վաղը պարսիկ զինուորներուն վրայ կը յարձակին։ Հետեւաբար, կ'եզրակացնէ Տէքէօ Օրօմնն, թուրքօ-պարսիկ վէճ մը գոյութիւն չունի սահմանագլխի միջադէպերուն առթիւ։

*** Պարսից դեսպանատան գործակատարը, առջի օր, արտաքին գործոց նախարարին հետ տեսակցելով կարգ մը բացատրութիւններ տուաւ Սէլմասի մէջ պատահած միջադէպերու մասին։

*** Նախարարաց Խորհուրդը իր առջի օրուան նիստին մէջ երկարօրէն զբաղեցաւ թուրքօ-պարսիկ սահմանագլխի խնդրով։

ԶԻՆՈՒՈՐԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԽՆԴԻՐԸ

Յունաց պատրիարքարանը թագրիրով մը դիմում պիտի ընէ զինուորագրութեան մասին, սա կէտերուն վրայ պնդելով։ Ա. ոչ-իսլամներու, մասնաւորաբար Յոյներու զինուորագրութիւնը դադրեցուցուի։ Բ. Պատերազմական նախարարութիւնը բարւոքէ յոյն զինուորներուն վիճակը։ Գ. Յոյն զինուորները կարենան մինչեւ են թաղապետի աստիճան ստանալ։

ԳԱՀԱԺԱՌԱՆԳ ԻՇԽԱՆԸ

Գահաժառանգ իշխան Եուսուֆ Իզզէտտին էֆ., յառաջիկայ գարնան Սուրիոյ կողմը պիտի ճամբորդէ։ Իշխանը պիտի այցելէ Դամասկոս եւ նահանգին մէջ գտնուող ուրիշ քանի մը քաղաքներ։

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐ

ՊԱՏԻՒՈՅ ԲՌՆԱԲԱՐՈՒԹԻՒՆ.— Պոլսոյ կողմը պետական տպարանին պաշտօնեաներէն Գրիգոր անուն անձ մը Թուրք աղու մը պատիւը բռնաբարած ըլլալով, դատի ենթարկուած է։

*** Ջրավաճառ Ալի, Ֆէրիքէօյեցի Սուլիֆ անուն մարդու մը աղջիկը բռնաբարած ըլլալուն, ձերբակալուած է։

ՈՃԻ՞Ր ԹԷ ԱՐԿԱԾ.— [illegible] ծովեզերքէն հանուած է Ահմէտ անուն նաւավարի մը դիակը։ Դիակին վրայ վէրք մը կը կրէր։ Քննութիւն բացուած է՝ ստուգելու համար որ ոճի՞ր թէ արկածի զոհ գացած է յիշեալը։

ԳՈՀԱՐԵՂԷՆԻ ԳՈՂՈՒԹԻՒՆ.— Մէնէմէնի (Իզմիր) մէջ բնակող կրետացի իսլամ մը Պոլիս խոյս տուած է, Ալի պէյ անուն վաճառականի մը 1000 ոսկի արժէք ունեցող գոհարեղէնները գողնալով։

ՁՄԵՌԸ ԿԸ ՄՕՏԵՆԱՅ.— Էտիրնէէն կը հեռագրեն թէ Ռոտոփի լեռներուն վրայ առատօրէն ձիւն տեղած է վերջերս։

ՆԱՒԱԲԵԿՈՒԹԻՒՆ.— Վառելանիւթ բեռցած առագաստանաւ մը Միւրիօֆիթոյէ Կ. Պոլիս եկած միջոցին ճամբան ընկղմած է փոթորկին հետեւանքով։ Նաւատէրը և երկու նաւազները խեղդուած են։

ԽԵԼԱԳԱՐԱԾ ԶԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆԸ.— Սիրքէճիի կայարանին մէջ զինուորական առաքումներու պետ Հագգը պէյ, առջի օր, յանկարծ խելագարելով, սկսաւ իր գրասենեակին ապակիները կոտրել և հրազէնի հարուածներ պարպել աջ ու ձախ։ Ոստիկանները հասնելով, յիմարանոց փոխադրեցին խելագարը։

ԲԱՐԻԶԻԱՆԱ

Թուէն և ընտիր բազմութիւն մը ամէն իրիկուն կը լեցնէ Բարիզիանայի սիրուն գեղասրահը որ Կալաթա Սէրայի դիմաց հին Սըօնէքի մէջ բացուեցաւ վերջերս։ Այս հաստատութիւնը կարճ ատենի մէջ փայլուն յաջողութիւն մը ձեռք բերած է, շնորհիւ իր փորձառու վարիչին, որ ո՛չ մէկ ջանք կը խնայէ, դժուարահաճ գեղասէրներուն գոհացում տալու համար։ Բարիզիանայի համար Վարիէթէի ընտիր խումբ մը բերուած է նոր յայտագրով մը։ Այդ թատերախումբին մէջ աչքի կը զարնեն Սթավիլ գաղղիացի նշանաւոր ծաղրածու, ժողովրդական երգիչ Պօ-Մալակօ իր անմոռանալի պարերով, Նօէլ-Տեստոմ իրենց զուարճալի տուէթթօներով, Ռոմանէ իր անմնման խեղկատակութիւններով, Կայքի Արիան իր նորագոյն վալսերով, Հէլէն Պլէմօն իտալացի երգչուհին և ուրիշ յաջող դերակատարներ, որոնք ամէն գիշեր մեծ յաջողութիւն կը գտնեն։ Բարիզիանայի տնօրէնութիւնը յառաջիկայ շաբթուան համար երգի և պարի յատուկ յայտագիր մը կը պատրաստէ, կէս գիշերէն ետքը գործադրուելու համար։ Գիշերաշրջիկներուն համար լաւագոյն տեղն է Բարիզիանան ուր պիտի կրնան հաճելի ժամեր անցընել։ Ամէն իրիկուն և կիրակի ցերեկ ներկայացում կայ։ Գիշերային ճաշարան մըն ալ հաստատուած է։ Գիներն են. մուտք 5 վերապահուած տեղեր՝ 10, թիկնաթոռ՝ 15 և օթեակ 54 ղրշ։

ՍԻՆԷՄԱ-ԹԻԱՏՐՕ
Բերա, Մեծ փողոց, թիւ 164
Փ. ԲԱՍՔԱԼԻՏԻՍԻ ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԵԱՄԲ
ՑԱՐԸ ԵՒ ՎԻԼՀԷԼՄ Բ.
ՍԻԹԻ ՕՖ ՔԱՐՏԻՖ
Ղեկաւոր օդապարիկը
յաղթականօրէն կ'անցնի Մանշը

ԱԶԳԱՅԻՆ ԿԵԱՆՔԸ

ԳՐԱԿԱՆ ՄՐՑԱՆԱԿՆԵՐ

ՀԱՅՈՑ ՀՐԱՏԱՐԱԿՉԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

Հայոց Հրատարակչական Ընկերութիւնը՝ արդէն իսկ անցած ըլլալով գործնական աշխատանքի, որոշած է իր վերջին նիստով, այս անգամ հրատարակութեան համար իր կողմէ թրքահայ գրողներու ներկայացնել, իբրեւ գրական մրցման նիւթ, հետեւեալ երկու նպատակները.

ա. Պատրաստել հայ կեանքէ առնուած թատերախաղ (pièce) մը, ներկայ թուականէն սկսեալ չորս ամսուան պայմանաժամի մը մէջ։ Թատերախաղին առաջին երկու ներկայացումները վերապահուած պիտի ըլլան, իբրեւ իրաւունք, Հրատարակչականին։ Մրցանակն է 30 օսմ. ոսկի, որ պիտի յանձնուի անմիջապէս հեղինակին, երբ իր աշխատութիւնը շահի մրցման յաջողութիւնը։

բ. Պատրաստել, քննական մեթոտով, թրքահայ գրականութեան պատմութիւնը, շրջան առնելով 1850էն մինչեւ 1910 թուականը։ Աշխատասիրութեան պայմանաժամն է վեց ամիս, հաշուելով ներկայ թուականէն։ Մրցանակ որոշուած է նոյնպէս 30 օսմ. ոսկի, վճարման միեւնոյն պայմանով։

Ներկայացուած հեղինակութիւնները՝ որոնք ըլլալու են անպայման անտիպ, հարկ է ուղղել Խմբագրական Մասնախումբի հետեւեալ հասցէին՝

Հ. Սիմէոն Երեմեան
Բերա, Սագըզ-Աղաճ, թիւ 34, Կ. Պոլիս

Դիւան
Հայոց Հրատարակչական Ընկերութեան
Խմբագրական Մասնախումբի
Ատենապետ Ատենադպիր
Ռ. ԶԱՐԴԱՐԵԱՆ Հ. Ս. ԵՐԵՄԵԱՆ
1910, Նոյեմ. 4/17, Կ. Պոլիս

Յ. Գ. Կը խնդրուի Պոլիսէն դուրս գտնուող թէ՛ գաւառական և թէ՛ արտասահմանեան հայ մամուլէն արտատպել վերոյիշեալ յայտարարութիւնը։

ՄԻԱՑԵԱԼ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔ

Ինչպէս ծանուցինք երէկ, Հիմնադրաց Ժողովը տեղի չունեցաւ, մեծամասնութիւն չըլլալուն համար։ Պարզ խորհրդակցութիւն մը կատարուեցաւ։ Որոշուեցաւ որ յառաջիկայ երեքշաբթի օր, ժամը ճիշդ 1ուկէսին, նոր նիստ մը տեղի ունենայ Ղալաթիոյ Խորհրդարանը, որպէսզի կարելի ըլլայ օրակարգի խնդիրները լուծել և զբաղիլ գլխաւորապէս Ընկերութեան կանոնագրին քննութեամբը, որ արդէն ալ մնացած է։ Յուսալի է որ Հիմն. Ժողովի անդամները զոհողութիւն մը կ'ընեն գէթ այս անգամ խմբովին գտնուելով նիստի մը, որ ազգային կրթութեան գործին համար աւագ կարեւորութիւն ունի։

ՀՐԱՒԷՐ

Իրաւաբանական համալսարանի Ա. դասարանի բոլոր հայ ուսանողներէն ստիպողաբար կը խնդրուի որ, վաղը, կիրակի օր, ժամը ճիշդ 9ուկէսին (Ը. Ե.) անպատճառ ներկայ ըլլան Կէտիկ Փաշայի Մեսրոպեան վարժարանը, պատգամաւորի մը ընտրութիւնը կատարելու, ինչպէս նաեւ խորհրդակցութիւն մը ընել, համալսարանական ուսանողական Միութիւն մը ստեղծելու համար։

Առժամեայ կարգադիր յանձնախումբ

ՀԱՅ ՈՒՍԱՆՈՂ ՄԸ ԲԱՐԻԶԻ ԳՈՆՍԷՐՎԱԹՈՒԱՐԻՆ ՄԷՋ

Յաջող քննութենէ մը յետոյ Բարիզի քոնսէրվաթուարը ընդունուած է Պոլսեցի երիտասարդ մը՝ Պ. Եաղուպ Եաղուպեան։ Պ. Եաղուպեան պիտի հետեւի երաժշտական ճիւղին՝ chef d'orchestre ըլլալու համար։

ՆՈՐ ԹԵՐԹ

Այս կիրակի օրուընէ պիտի սկսի հրատարակուիլ «Ջաղաց» անուն թերթ մը, տնօրէնութեամբ Ռ. Սագաեանի և խմբագրութեամբ Ենովք Արմէնի։

ԱՏԵՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

Վաղը կիրակի ժամը 9ին (Ը. Թ.) Սամաթիոյ Սահակեան վարժարանին մէջ պիտի ատենախօսեն Բրօֆ. Աբրահամ Մ. Յակոբեան և Միսաք Սուրեան։

ԹԵՐԹՕՆ «ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի (7)

ՄԱՐՍԷԼ ՓՐԷՎՕ

ԿՆՈՋԱԿԱՆ ՆԱՄԱԿՆԵՐ

ՏԵՐ ԲԱՐԵԿԱՄՍ

Տիկ. տը Լանճալըռիի նամակը Լը Մօրիօ աբբային՝ Բարիզի Մաէօնի վանքին մեծաւորը

Առանց ճիգի ա՛յնքան սիրալիր եղայ որ մինչեւ այն ատեն երբեք եղած չէի։ Նա՛ զիս կը դիտէր զարմացական խանդաղատանքով մը և քիչ մը մտահոգ։

— Չեմ գիտեր թէ ի՛նչ կայ քու մէջդ փոխուած... դո՛ւն ես ու դուն չես. Աչքերդ թէ իմ աչքե՞րս փոխուած են։

Այս «դուն»ը զարմացուց զիս։ Երկար ատեն կար որ ալ չէր դուներ զիս։ Դիտեցի նաեւ որ իր կերպերը ալ առաջուան կերպերը չէին։ Կարծես ալ պչրասիրական և երիտասարդական ամէն յատկութիւն մէկդի թողած էր. առաջին անգամ ըլլալով պարզ ու հայրական կը տեսնէի զինքը։ Ո՛հ, այնպէս որքա՛ն լաւ կրնայի սիրել զայն։

— Երկար ատեն պիտի մնա՞ս Իտալիա, հարցուց, ձեռքերս իր ձեռքերուն մէջ առնելով, որոնք ջղային սատումներէ կը շարժէին։

— Կարծեմ թէ երեք շաբաթ... մէկ ամիսէն աւելի չպիտի մնանք։

— Որքա՛ն շատ կը կենաք... նայի՛նք վերադարձին պիտի կրնա՞ս գտնել զիս...

— Ո՛հ, դուշեցի լալով, մի՛ ըսէ՛ք ատիկա, սիրելի՛ բարեկամս։

Բաւական հանդարտ ձայնով շարունակեց ան.

— Այո՛... երբ վերադառնաս, զիս հոս չպիտի գտնես ալ... սակայն պէտք չէ՛ երբեք մոռնաս զիս։ Պէտք է գտնես այն տեղը՝ ուր ե՛ս պիտի ըլլամ... ու աղօթես ինծի համար...։ Մեծ վիշտ պիտի զգամ՝ մտածելով որ դուն չպիտի մտածես իմ վրայ, երբ ալ չի տեսնես զիս. այո՛, ծեր ըլլալէ ու մեռնելէ աւելի մեծ վիշտ մը պիտի ըլլայ այս պարագան։

Ճակատս ձեռքերուն կրթնցուցած՝ կու լայի ես լուռ...։

— Պէտք է յիշե՛ս զիս, պզտիկ Ռօպէրթս, պէտք է յիշես քու ծեր բարեկամդ որ այնքա՛ն սիրեց քեզ... Չեմ կրնար երեւակայել թէ ուրիշներ պիտի կրնան սիրել քեզ այնպէս՝ ինչպէս ես սիրեցի... Քու ներկայութիւնդ միայն բաւական էր ջնջել կեանքիս բոլոր յիշատակները։ Կեանքի՛ս, որ այնքա՛ն լեցուն է յիշատակներով։ Ինծի այնպէս կը թուէր թէ կեանքիս վերջին տարիները լաւագոյն տարիներս եղան։ Ա՜հ, կը զգամ թէ ծերացած ըլլալու ես վրաս, որովհետեւ մերթ քեզի հետ այնպէս կը խօսէի, ինչպէս որ պիտի խօսէր քեզ տարեկից մէկը, երբ նախանձոտ է։ Ներողամտութեամբ մտածէ ասոնց վրայ, Ռօպէ՛րթ, կամ ալ մի՛ մտածեր վրաս։ Պէտք չէ բնաւ խնդալ սիրուած ըլլալուն համար։

Ալ չէր հեւար ան ու ձայնը կը մեղմանար. կարծես ա՛լ չէր տեսներ։

— Ինչ դժբախտութի՛ւն, յարեց, որ դուն այդքան երիտասարդ ես ու ես այսքան ծեր։ Որքա՛ն տարբեր պիտի ըլլար կեանքս, եթէ քեզ տարեկանիս հանդիպէի քեզի պէս կնոջ մը։

Բաւական ատեն առանց խօսելու մնացինք։ Սպասեց որ արցունքներս դադրէին։ Ետքը,

— Գնա՛, զաւակս, ըսաւ։ Քեզի կը սպասեն։

Աւելի վերջը միայն, վերստին խորհեցայ այս վերջին բառերուն վրայ, որոնք ինծի տարօրինակ թուեցան։ Նմանապէս յիշեցի որ ան՝ կատարելիք ճամբորդութեանս պայմաններուն մասին ո և է հարցում մը չըրաւ, թէ ո՛վ պիտի ընկերանար ինծի... ո՛ւր... ի՛նչ... կը տարակուսէ՞ր ուրեմն... կամ գիտէ՞ր արդեօք։

Խիստ յուզուած, ճակատս երկնցուցի զոր համբուրեց հայրաբար։ Դուրս ելայ ու անմիջապէս գացի նստեցայ ամառանոցիս թփերուն մէջ, ուր քիչ քիչ սիրտս խաղաղեցաւ։

Եթէ ձեզի ըսէի, սիրելի աբբայ, թէ Սան-Ռեմոյի մէջ մեր անցուցած օրերուն, ծեր բարեկամիս յիշատակը ո՛րքան պաշարեց միտքս որ երջանկութիւնս վայելելու արգելք եղաւ, թերեւս բնաւ չհաւատայիք և իրաւունք ալ պիտի ունենայիք չհաւատալու։ Մելամաղձոտ յիշատակները բան մը չեն կրնար ընել կարգ մը բարեբաստիկ իրականութիւններու։ Սակայն երկու երեք անգամ մօրս նամակներուն մէջ պատուելիին առողջական վիճակին վրայ տեղեկութիւններ ուզելու ատեն մտահոգ չեղայ։ Մայրս նախ պատասխանեց թէ վիճակը նոյնն էր, յետոյ այդ մասին ա՛լ բան մը չգրեց. և մօրս այս լռութեան մէջ ուր կը գտնուէի, կարծեցի որ ամէն ինչ լաւ կ'ընթանայ...

Շաթըլըռօ մեր վերադարձին յաջորդ օրը միայն մեր ճամբորդութեան տեւողութեանը միջոցին մեր նոր բնակավայրը յարդարած էին, առաջին անգամ ըլլալով տունս էի, տան տիրուհի եղած էի, ճաշին մեզի հետ ունէինք հայրիկէն ու մայրիկէն զատ Տը. Ռուֆֆէն... հարցուցի.

— Աղէկ միտքս ինկաւ. ի՞նչպէս է պատուելին։

Հարցումս օդաքարի պէս ինկաւ սեղանին վրայ։ Ամէնքը լուռ մնացին և աչքով զիրար հարցապնդեցին։ Իրողութիւնը հասկնալով վախցայ.

— Աստուա՜ծ իմ, թօթովեցի, արդեօք...

Մայրս ոտքի ելաւ ու համբուրեց զիս։

— Այո՛, սիրական զաւակս... քեզի վիշտ չպատճառելու համար էր որ չգրեցինք քեզի... ան քու մեկնելէդ տասը օր ետքը պառկեցաւ մէկէն ի մէկ։

Այս լուրը աչքերէս հեղեղի նման արցունքներ հոսեցուց, որոնք երբ դադրեցան, մանրամասնութիւններ ուզեցի։ Իմ ծեր բարեկամս մեռած էր գրեթէ յանկարծ, սակայն գիտակցութեամբ. երեք օր շարունակ պառկեր էր ինձ։ Մեռած էր իր խցին, դողդոջուն մատներով բռնած իմ լուսանկարս... Դեռ ուրիշ բան մըն ալ ըրած էր ինծի. կտակագիր մը որ կատարելապէս կանոնաւոր էր, և իմ ամուսնութենէս վերջը գրուած, իրեն ընդհանուր ժառանգորդ կը կարգէր Օրիորդ Ռօպէրթ Հօրգռուան։ Վնասուած ժառանգորդները կտակին դէմ կը խօսէին՝ իբրեւ կեղծ ամբաստանելով այդ օրինագրը։

Հանրի ու ես անմիջապէս համաձայնեցանք որ իրաւունքներէս հրաժարիմ։ Սա միակ մտածումը միայն սարսափ կը պատճառէր մեզ թէ վերջին օրերուն մէջ մեր ըրած բարեկամական խնամքները կրնար դրամատողերով վճարուիլ։ Ո՛չ, բան մը չեմ ուզեր պահել իմ ծեր բարեկամէս, բացի իմ սա լուսանկարէս զոր կը սիրէր և զոր պահած էր մեռած ատենը։ Անդրի աշխարհէն, ուր է հիմա, եթէ տեսնէ անցեալն ու ներկան, պիտի գիտնայ թէ իր պզտիկ բարեկամուհին սէրէ և գութէ շարժած, միայն խաբած էր զինքը։ Ի՛նք ալ պիտի ներէ՞ արդեօք խաբած ըլլալուս համար զինքը։ Մերթ կը հարցնեմ ինքզինքիս ու մտահոգ կ'ըլլամ։ Հանրի երբ մօտս ըլլայ, դիւրաւ կ'ապահովցնէ զիս։ Բայց միայնութեանս երկար ժամերուն, ինչպէս հիմա, անուրջներուս տէրը չեմ ալ։ Տարտամ խղճի խայթ մը ունիմ որ քիչ քիչ ցաւագին կը դառնայ՝ Վերստին աչքիս առջեւ կը պատկերանայ իմ ծեր բարեկամս իր տառապագին փայլփլուն աչքերովը, իր կորացած հասակովը և իր ճերմակ մազերովը. ան կ'ըսէ ինծի թախծութեամբ. «Ինչո՞ւ սուտ խօսեցար ինծի, պզտիկ Ռօպէրթ...»։ Ա՛հ, անկարելի բան է այս պարապը կեանքին ու գերեզմանին միջեւ, որ մեր ձայները կը խղդէ երբ անոնք անհետացած էակներու կ'ուղղուին։ Ինչ ընելու է, ինչ ընելու է։ Կասկածս փարատեցէք, սիրելի աբբայ։ Գիտէք արձակել խօսքերը, իմ ծեր բարեկամիս յիշատակին համար խաղաղ տեղ մը գտէք իմ սրտիս մէջ։

Թարգմ. Հր. Ն. ԹՈՐՈՍԵԱՆ

ՎԵՐՋ

ԱԶԳ. ԵՐԵՍՓ. ԺՈՂՈՎ

ՀԱՄԵՐԱՇԽՈՒԹԵԱՆ ԳՈՐԾԸ

ՊԱՏՐԻԱՐՔԻՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ ՀՐԱԺԱՐԱԿԱՆՆԵՐԸ ՊԻՏԻ ԸՆԴՈՒՆՈՒԻՆ

ՆՈՐ ԵՐԵՍՓՈԽԱՆՆԵՐ

Ազգ. Երեսփ. Ժողովը երէկ բաղդատաբար աւելի հանդարտ նիստ մը գումարեց Ղալաթիոյ Խորհրդարանին մէջ։ Թէեւ վարը բակին մէջ բաւական թիւով ժողովուրդ ներկայ էր, բայց ոեւէ ցոյց տեղի չունեցաւ. Արդէն ըստ որոշման, դարձեալ բարապաններ կը հսկէին դրան առջեւ և միայն երեսփոխանները ու մուտքի տոմսակ ունեցողները ներս կ'ընդունէին։

Ժամը 8 ու կէսը անցած էր և տակաւին մեծամասնութիւն չէր գոյացած, թէեւ նիստը որոշուած էր ժամը 7ին։

Նիստը բացուեցաւ ժամը 9ին քառորդ մնացած, 58 երեսփոխաններու ներկայութեան։

Հմայեակ Սրբազանի կողմէ արտասանուած աղօթքէն յետոյ, տեղի ունեցաւ անցեալ տարուայ 12րդ նիստէն մինչեւ 18րդ նիստի ատենագրութիւններուն վաւերացումը մէկ քանի փոքրիկ բարեփոխութիւններով։

Կարդացուեցան երեսփոխան Յակոբ Սթամպօլլեանի և Գեղամ Տէր-Կարապետեանի նամակները, որոնք կը յայտնէին թէ ճամբորդութեան պատճառով պիտի բացակային նիստերէն։ Ընդունուեցաւ հրաժարականը Պէօյիւքտէրէի երեսփոխան Յովհաննէս էֆ. Գառաւեանի։ Իսկ 8ի դէմ 34 քուէով մերժուեցաւ հրաժարականը Տօքթ. Սեղբոսեան էֆ.ի, որ կրկնած էր։ Մէկի դէմ մեծամասնութեամբ ընդունուեցաւ երեսփոխան Վահան քհ. Խոյեանի կրկնած հրաժարականը։

Հետզհետէ վաւերացուեցան նորընտիր երեսփոխան Տօքթ. Ն. Թիւլեան (Պաղտատ), Լեւոն Սեղբոսեան (Սամաթիա), և Յարութիւն Մոստիչեան (Պալաթ) էֆ.ներու մասին Վարչութեան կողմէ Ազգ. Ժողովին յղուած տեղեկագիրները։

Վարչութիւնը զրկած էր նաեւ Գարթալի երեսփոխան Ա. Վռամեանի (Օնիկ Դերձակեան) ընտրութեան տեղեկագիրը, յայտնելով միանգամայն թէ ինք քանիցս հրահանգ տուած է Գրնալըի Թաղ. Խորհրդին ըստ որոշման և հրահանգին Մայր Դիւանի, և սակայն Գրնալըի Թաղ. Խորհուրդը պատասխանած է թէ ինք կ'ուզէ առանձին երեսփոխան մը ընտրել և հետեւաբար բացարձակապէս կը հրաժարի մասնակցելէ Գարթալ-Գրնալը միացեալ թաղերու երեսփոխանական ընտրութեան։ Այս առթիւ ժողովականներու պահանջումով կարդացուեցաւ նաեւ Գրնալըի Թաղ. Խորհուրդին այդ նամակը։

Ճանկիւլեան յայտարարեց թէ նոյնիսկ եթէ Ժողովը ընդունի Վռամեանի երեսփոխանութիւնը, ինք պիտի բողոքէ, քանի որ անիկա օտարահպատակ է։

Ա. Գասպարեան ուրիշ տեսակէտով մը մերժեց վաւերացնել այս ընտրութիւնը։ Կ'ըսէր թէ՝ ասկէ առաջ Գարթալ-Գրնալըի այս խնդիրը Ազգ. Ժողովին կողմէ ղրկուած է Նախաձեռնութեան դիւանին քննելու համար, բայց այդ քննութիւնը չէ աւարտած և ժողովին չէ բերուած։ Հետեւաբար պէտք է կրկին ղրկել Նախաձեռնութեան դիւանին։

Հայկ Խոճասարեան Վարչութեան կողմէ պատասխանեց թէ՝ իրենք գործադրած են Մայր Դիւանին հրահանգը և Գարթալ ալ ըստ այնմ կատարած են իրենց ընտրութիւնը. Վարչութիւնը, ըսաւ, ինքզինքը ծիծաղելի կ'ընէր եթէ Գարթալի տրուած հրահանգը ետ առնէր եւ ըսէր թէ՝ իրենք պիտի համաձայնին Գրնալըի Թաղ. Խորհուրդին հետ և յետոյ պիտի կատարեն ընտրութիւնը։ Գալով, ըսաւ, ընտրելիին օտարահպատակ ըլլալու խնդրին, այդ պարագան ալ քննեց Վարչութիւնը Պատրիարքարանի մարդահամարի տետրակին մէջ եւ տեսաւ որ յիշեալը Գումգաբու ծնած եւ օսմանեան հպատակ է։

Ա. Գասպարեան դարձեալ պնդեց իր առաջարկին վրայ, յայտնելով թէ Ազգ. Ժողովը այդ թաղին երեսփոխանական խնդրին մասին որոշում չէ տուած և պահանջեց որ նախորդ տարեշրջանի ատենագրութիւնները կարդացուին։ Նոյնը պահանջեց նաեւ Միրզա Մաերեան։ Օնիկ Տէրունեան եւս պնդեց որ անպատճառ խնդիրը Նախաձեռնութեան դիւանին ղրկուի և քննուի, որովհետեւ, ըսաւ, այսօր Գրնալըցիք ալ կ'ուզեն մասնակցիլ ընտրութեան։ Վահան Թէքէեան ըսաւ թէ երբ այս կամ այն երեսփոխանը կարծիք կը յայտնէ ընտրելիի մը մասին, պէտք չէ կարծել թէ նկատումներ կան. ամէն երեսփոխան իր համոզման համեմատ կրնայ ըսել թէ՝ ընտրելին արժանի՛ է թէ անարժան. քանի որ Գասպարեան էֆ. կ'ըսէ թէ այդ խնդիրը Ժողովին չէ անցած, պէտք է ղրկուի դարձեալ Նախաձեռնութեան դիւանին և քննուի. ասկէ զատ Գարթալ և Գրնալը պէտք է միացեալ ընտրեն երեսփոխանը. Վարչութեան և Գրնալըի Թաղ. Խորհուրդին միջեւ կարծիքներ փոխանակուեր են տարի մը առաջ. բայց այսօրուան Թաղ. Խորհուրդը կ'ուզէ մասնակցիլ. ի՞նչ տրամաբանութեան վրայ հիմնուած պիտի պատասխանենք Գրնալըցին և առաջարկեց որ Նախաձեռնութեան դիւանին ղրկուի այդ խնդիրը։ Խոճասարեան դիտել տուաւ որ Ազգ. Ժողովին արժանապատուութիւնը կը վնասուի, երբ այդ ժողովին անունով հրահանգ տալէ վերջ, այդ հրահանգը կախակայի, եթէ այս ընտրութիւնը բեկանենք ինքզինքնիս պզտիկցուցած կ'ըլլանք և ծիծաղելի կը դառնանք մանաւանդ երբ Գրնալըցիք կը յայտարարեն թէ՝ հակառակ Ազգ. Ժողովոյ որոշման չպիտի մասնակցին ընտրութեան։ (Ծափեր)

Թեր ու դէմ վիճաբանութիւններէ յետոյ 27ի դէմ 33 քուէով ազգ. երեսփոխան հռչակուեցաւ Ա. Վռամեան։

Տօքթ. Թէրզեան գրով մը կը հարցնէր Վարչութեան թէ՝ ինչո՞ւ Ատանայի աղէտեալներուն համար կառավարական պիւտճէին մէջ նշանակուած 23 հազար ոսկին 10000ի զեղչուեցաւ. Թէ՝ այս տարուան պիւտճէին մէջ 23 հազար ոսկին անցնել տալու համար, Օսմ. Հայ Երեսփոխաններուն և կառավարութեան մօտ դիմումներ ըրա՞ծ է։

Ջօհրապ ըսաւ թէ՝ Վարչութիւնը այդ խնդիրը նկատի առած եւ դիմումներ ալ ըրած է եւ սակայն՝ ըսաւ, պէտք է շարունակուին դիմումները։

Տօքթ. Թէրզեան, պատասխանեց թէ՝ կը կասկածի որ դիմումներ տեղի չեն ունեցած, և խնդրեց որ հայ երեսփոխաններն ալ աշխատին այդ մասին և աւելի զօրաւոր դիմումներ ըլլան Ս. Պատրիարք հօր կողմէ։

Վարչութեան տեղեկաբեր, Խոճասարեան, պատասխանեց թէ՝ Ս. Պատրիարքը և [illegible] Հալաճեան ու Յակոբ Պօյաճեան էֆ.ները այս առթիւ քանիցս դիմումներ ըրած են, որպէսզի յառաջիկայ տարուան պիւտճէին մէջ անցուի գումարը։

Հ. Պօյաճեան որ վերջերս դարձած էր Կիլիկիայէն, ըսաւ թէ Ատանայի որբանոցին և այրիներուն վիճակը շատ խղճալի և յուսահատական է և առաջարկեց որ կառավարութեան տուած դրամէն մաս մը բան յատկացուի։ Շիրինեան Եդուարդ ըսաւ թէ այդ դրամը, ընդունուած որոշ սկզբունքի մը համաձայն պիտի գործածուի Ատանայի այրիներուն գործ հայթայթելու նպատակով և ոչ թէ նպաստի ձեւով պիտի բաշխուի և այդ դրամը աւելցուց, [illegible] 3 տոկոսով Օսմ. պանքան է։ Այդ դրամը տոկոսի դնելու համար չառինք, պատասխանեց Օնիկ Տէրունեան։ Հեթում Սեթեան, պօռաց թէ, կառավարութիւնը նախ 100.000, յետոյ 50.000 և էն վերջը 23.000 ոսկի որոշեց տալ, բայց Մալիէն կտրեց նաեւ այրիներու և որբերու այդ դրամէն և 10,000 ոսկի հազիւ տուաւ. Մալիէն մեր արեան գինէն կտրեց. (Ծափեր)։ Ջօհրապ ըսաւ թէ՝ կ'երեւի Սեթեան էֆ. իր ազգասիրութիւնը ռէքլամ կ'ընէ։ Ո՛չ, պատասխանեց Սեթեան էֆ. ես ռէքլամ չեմ ըներ, այլ կը կարծեմ թէ՝ եթէ ուժով դիմում մը չընենք, յառաջիկայ տարի այդ 10,000 ոսկին ալ չպիտի տան։

Ժողովը որոշեց որ Վարչութեան ղրկուի Տօքթ. Թէրզեանի առաջարկը որպէսզի [illegible] հետապնդուի այդ խնդիրը։

Ժամը 10 անցած էր երբ Ժողովը անցաւ իր օրակարգին, որ էր «Քաղ. Ժողովոյ հրաժարականին առթիւ եղած վիճաբանութիւններուն շարունակութիւնը»։

Նախ խօսք տրուեցաւ Շահրիկեանի, որ մեր ազգային կեանքի վերջին անցքերուն մասին ընդարձակ տեսութիւն մը ընելէ յետոյ, ըսաւ թէ՝ օրինաւոր չէ ներկայ վիճակին բոլոր պատասխանատուութիւնը և մասնաւորապէս Ատանայի այրիներուն յատկացուելիք դրամին խնդիրը, բեռցնել ամբողջութեամբ Վարչութեան և Օսմ. Հայ երեսփոխաններուն, որովհետեւ ըսաւ, ինչ կրնան ընել անոնք եթէ իրենց ետեւը ժողովուրդին ուժը չունենան. բնական է որ առանց դիմումները ազդեցութիւն չեն ունենար։ Ամէն երկիրներու և ժողովուրդի մէջ, ըսաւ, քաղ. կազմակերպութիւններ կը գտնուին. անոնք կրնան ներքին այլ և այլ խնդիրներու մասին տարակարծիք գտնուիլ, և սակայն երբ հարցը ազգ. ընդհ. շահերու շուրջն է, երբ խնդիրը կը շահագրգռէ ամբողջ ազգը, այն ատեն է որ այդ կազմակերպութիւնները ամէն նկատում մէկ կողմ կը թողուն և կը միանան իրարու։ Ներկայ Վարչութիւնը այս ժողովին մէջ եկաւ յայտարարեց թէ՝ ինք պիտի հետեւի իր նախորդին քաղաքականութեան ու անոր գծած շաւիղէն պիտի երթայ. ասով կը տեսնուէր թէ՝ իմ ժամանակի Վարչութիւնը ոչ մէկ անձնական շահ ու նկատում չունէր, այլ միայն ազգին ընդհանուր շահը նկատի ունէր։ Բայց Վարչութիւնը այս յայտարարութիւնը ընելէն յետոյ այս ժողովէն ճնշուեցաւ, միշտ դէպի աջ հակեցաւ որմէ ծագում առաւ անվստահութիւնը և գործուեցան ոճիրներ։ Տօքթ. Սեղբոսեանի գովեստը ընելով ըսաւ թէ՝ անիկա ազնիւ հայ մըն էր և հետեւաբար դատապարտեց անոր դէմ եղած ցոյցը (Ծափեր). Նախորդ Վարչութիւնը Երուսաղէմի, Հիւանդանոցի Պատրիարքարանի և վանքերու մաքրագործման հարցը բերաւ և սակայն ամէն միջոց ի գործ դրուեցաւ անոնք թողելու, յարութիւն առնել չտալու համար։ Շահրիկեան վերջացնելով իր բանախօսութիւնը, յայտնեց թէ րոպէն կրիտիքական է և հետեւաբար անհրաժեշտ է որ երեսփոխանութիւնը ազգին շահը նկատի առնելով, սրբագրէ անցեալ սխալները և ջանայ կարելի եղածին չափ օգտուիլ ժողովրդական ուժերէն։

Հ. Խոճասարեան (յանուն Վարչութեան) մի առ մի պատասխանելով Շահրիկեանի խօսքերուն, ըսաւ թէ՝ Քաղ. Ժողովը երբ ընտրուեցաւ, արդէն Ազգ. Ժողովին մէջ քաղ. կազմակերպութիւններու դէմ կազմուած էր հակառակորդ մը և հետեւաբար ասոր մէջ երբեք յանցաւոր չէր Վարչութիւնը։ Դաշնակցութեան դէմ առաջանքը հսկեցնողները նոյն իսկ կուսակցականներ եղան՝ Սուրեան, Արամեանց և Ճանկիւլեան՝ Աղթամարի ծանօթ խնդրոյն առթիւ։

«Պոլիսը, ըսաւ, երբեք յեղափոխական եղած չէ, նոյն իսկ հին ռեժիմին մէջ. մենք կը պաշտենք այն յեղափոխականները որոնք կռուեցան գաւառներու մէջ ազատութեան համար և այսօր երբ յարգանք ունինք յեղափոխականներուն դէմ, ասոր համար չէ որ մեզի թուղթէ սահմանադրութիւն մը բերին։ Քաղաք. Ժողովը երբեք կուսակցական հոսանքներէն չվախցաւ և նոյն իսկ շատ անգամ ինչպէս Երուսաղէմի և Այրիատունի գործերուն մէջ պէտք տեսաւ աշխատակցութեանը Շահրիկեան էֆ.ի և զայն հրաւիրեց։

Նոյն իսկ Գատը Դիւղի խնդիրին մէջ Քաղաք. Ժողովը նոր քայլ մը առաւ, հիմնուելով սահմ. սկզբունքներուն վրայ գրեց նոյն Թաղ. Խորհուրդին բացատրութիւններ տալ ուսուցչական խնդրոյն առթիւ, հակառակ պարագային սպառնալով լուծել զայն։ Նախորդ Քաղաք. Ժողովը ըստ Շահրիկեան էֆ.ի, երազային յաջողութիւններ ձեռք բերած է նոր Կիլիկիոյ խնդիրներուն մէջ. և ասիկա այն է որ հայերը յանցաւոր չեն այդ աղէտին մէջ. արդեօք այն 300.000 հայերը որոնք հայկական կոտորածներուն ջարդուեցան, մեզի համար նուազ յարգելի են, որովհետեւ անոնց համար չէ յայտարարուած թէ՝ յանցաւոր չեն։ Երբ Դաշնակցութիւնը կը յայտարարէր թէ ինք չէզոք է և բնաւ չպիտի միջամտէ ազգ. ներքին խնդիրներուն, այն ատեն ի՞նչ գործ ունէր հոս. ի՞նչ գործ ունէր ազգ. խնդիրներուն մէջ (ծափեր)։ Քաղաք. Ժողովը թէ՝ հոս և թէ գաւառը սաղմնուած երկսայրի կացութեան մը առջեւ գտնուեցաւ և այս պայմաններուն մէջ ի՞նչպէս կրնար իր բարոյական հեղինակութիւնը պահել, երբ մանաւանդ շատ անգամ նոյն իսկ այս Ժողովին անդամներն էին որ միթինկներու մէջ «Անկցի՛ Ազգ. Ժողովը» կը պօռային։ Դարձեալ կը կրկնեմ, մենք վաղուց նախապէս որոշած ենք հրաժարիլ. բայց կը կրկնեմ թէ Ազգին երկու տարբեր մասերու կռիւը Ազգին մահն է (Ծափեր)։ Այս անվստահութիւնը ամէն կողմ տարածուած է. դեռ նոր լուր եկաւ թէ՝ Խարբերդի Գաւառ. Ժողովը կ'ուզէ քաղաքէն դուրս տեղ մը գումարել իր նիստերը։ Ես անուններ չեմ տար կիրքերը չբորբոքելու համար (Զայներ. որո՞նք են)։ Խոճասարեան վերջացնելով ըսաւ թէ՝ Վարչութեան հրաժարականը անկեղծ է և ան իր պարտականութիւնը անվեհեր կերպով կատարած ու ծառայած է Ազգին և երբ կը քաշուի հանգարտ է իր խիղճը (Ծափեր)։

Ռ. Զարդարեան, իր կարգին պաշտպանելով Վարչութեան անդամներն, ըսաւ թէ՝ ճշմարիտ չէ երբ Խոճասարեան էֆ. կ'ըսէ թէ՝ Վարչութիւնը չէ ազդուած Ազգ. Ժողովին մէջ տիրող հոգեբանութենէն։ Ազգ. ազդեցութեան ենթարկուած է անզգալաբար։ Զարդարեան յետոյ քննադատեց Տօք. Սեղբոսեանի տեղեկագիրը, ըսելով որ ան միակողմանի է և դէպքը իրենց անհատական հանգամանքէն վերցնելով ընդհանրացուցած է, ամբողջ կազմակերպութիւն մը անկրօն, անաստուած և անհաւատ ընելով. այդ տեղեկագիրը միակողմանի է անոր համար որ հակառակ կողմին ըրածները երբեք նկատի չէ առեր։ Խօսելով նաեւ Խարբերդի դէպքին վրայ ըսաւ թէ՝ Վարչութիւնը հոն ալ կը սխալի, քանի որ, Պատրիարքարան հեռագրողները փոքրամասնութիւն են, մինչդեռ բուն առաջնորդարանին մէջ ժողով գումարողները մեծամասնութիւնը կը ներկայացնեն։

Հ. Արամեանց ըսաւ թէ՝ ինք կը խօսի յանուն Հնչակեան կուսակցութեան և թէ չպատկանիր ոչ ազատականներու և ոչ ալ պահպանողականներու խմբակին, ո՛չ ալ, ըսաւ, ազգը կը ներկայացնէ, ո՛չ մէկ կուսակցութիւն (ծափեր), քանի որ ազգը ներկայացնողը միայն Ազգային Ժողովն է (ծափեր). և յետոյ առաջարկեց ընդունիլ վարչութեան հրաժարականը և անցնիլ նորին ընտրութեան։

Տօքթ. Թէրզեան պաշտպանելով Վարչութիւնը, ըսաւ թէ հարկ չկայ խմբծել զայն և պէտք չէ նաեւ խիստ ըլլալ Վարչութեան մը հանդէպ որ իր պարտականութիւնը կատարած է. բանախօսը շատ տխուր գծաւ ազգային գործերու ներկայ վիճակը և յոյս յայտնեց որ գոյացած համերաշխութիւնը դարման մը տանի այս վիճակին։

Մ. Սուրեան ըսաւ թէ՝ Տօքթ. Սեղբոսեանի տեղեկագիրը հակասութիւններով լեցուն է և դէպքերը ժամանագրական կարգով չեն նշանակուած և առաջարկեց [illegible] զայն և ընդունիլ Վարչութեան հրաժարականը։

Գ. Զօհրապ ամէնէն վերջը յայտարարեց թէ ժամանակը ուշ ըլլալով նիստին շարունակութիւնը դարձեալ պիտի յետաձգուի յաջորդ ուրբաթի։ Ամէնուդ ծանօթ է որ, ըսաւ, մեր համերաշխութեան գործին մէջ քիչ շատ ես ալ դեր ունիմ. այդ աշխատութեամբ կ'ուզենք համերաշխութեան գետին մը ստեղծել, վերջ տալով վտանգաւոր կացութեան մը. Մեր ազգը դժբաղդաբար, իր շատ մը լաւ յատկութիւններուն հետ մէկտեղ ունի նաեւ մէկ քանի թերութիւններ, որոնք սակայն շատ անգամ առաւելութիւններու կարգ կրնան անցնիլ։ Մեր ազգը ընդվզող է. իսկ մեր մէջ անձնական հակառակութիւնները չափազանց շատ են և մանաւանդ աւելի արմատ է այդ հակառակութիւնը. մենք փոխանակ հոս քաղաքավարօրէն վիճաբանելու, խնդիրը անձնական հակառակութեան կը տանինք։ Բայց եթէ այդ հակառակութիւնը մեր մէջ մնար, այնքան հոգ չէր. ժողովուրդին մէջ ալ տարածուեցաւ։ Արդ այս վտանգին առջեւ առնելու համար զանազան կուսակցութիւններ իրարու քով եկան նայելու թէ ի՛նչ են պատճառները իրենց հակառակութեան և ամէն կուսակցութիւն պահելով հանդերձ իր գլխաւոր սկզբունքները, պզտիկ զիջողութիւններ ըրաւ իրարու մօտենալու համար։ Գոհ եմ որ յաջողութեամբ պսակուած է այդ ձեռնարկը և գալ նիստին մէջ պիտի տեսնուին անոր արդիւնքները։ Տարբեր կարծիքներ կրնան ըլլալ. բայց երբ վտանգը ազգային է ամէն մարդ պէտք է մոռնայ իր անձնական հակառակութիւնները։ Մեր Մամուլը դեռ կը շարունակէ իր ընթացքը. պիտի խնդրէի որ անոնք ալ համերաշխութեան այս օրերուն քիչ մը չափաւորեն իրենց լեզուն. (Ծափեր)։

Ժամը 12ը անցած էր երբ Ատենապետը նիստը փակուած հռչակեց։

⁂ Յաջորդ նիստին, որ տեղի պիտի ունենայ ուրբաթ օր, պիտի ընդունուին, ըստ Համերաշխական Ժողովի, Պատրիարքի և Վարչութեան հրաժարականները և տեղապահ մը կարգելով նոր Վարչութիւնը պիտի ընտրեն։ Դեռ ընտրելիներու մասին վերջնական համաձայնութիւն չէ գոյացեր։

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՔՈԼԵՐԱՆ ՊՈԼՍՈՅ ՄԷՋ

Վերջին 24 ժամուան ընթացքին մայրաքաղաքիս մէջ քոլերայէ 20 դէպքեր պատահեցան, որոնց 7ը մահացու։ Նախորդ վարակեալներէն ալ մէկ հոգի մեռաւ։ Պալաթ՝ 3, Րումելի Հիսար՝ 1, Եաղ-իսկելէսի՝ 1, Ջիպէք-Բազարի՝ 1, Բերա՝ 1, Եէնի-Պաղչէ՝ 1, Ֆազըլ Փաշա՝ 1, Սիւլէյմանիէ՝ 1, Էմին Էօնիւ՝ 2, Թահթագալէ՝ 1, Խասքէօյ՝ 1, Կալաթա՝ 1, Սարմաշըգ՝ 1, Մէվլէվիհանէ գաբու 1, Ֆէրիգէօյ՝ 1, Գումթուբըլար՝ 1, Ունգաբան 1; Սեպտեմբեր 13էն մինչեւ հիմա վարակուածներուն թիւն է 388, իսկ մեռածներունը՝ 223։

ԱԼՊԱՆԱԿԱՆ ԴՊՐՈՑՆԵՐՈՒ ՓԱԿՈՒՄԸ

Կէօրիւճէի ալպանական վարժարանները և քլիւպները տեղական իշխանութեանց կողմէ փակուած են։ Տեղւոյն ժողովուրդը այդ մասին բողոքած է Ներքին գործոց նախարարին։ Ամերիկացի միսիոնարի մը կողմէ հիմնուած և ալպանացի ուսուցչի մը կողմէ կառավարուած աղջկանց դպրոցն ալ փակուած է։

ՅՈՅՆ ԵՐԵՍՓՈԽԱՆՆԵՐԸ

Զրոյց կը շրջի թէ յոյն երեսփոխաններուն միջեւ կարծիքի տարբերութիւններ կը տիրեն և թէ անոնցմէ ոմանք խորհրդարանի յոյն խմբակցութենէն բաժնուած են։

ՊՈՒԼԿԱՐՆԵՐԸ ԵՒ ՅՈՅՆԵՐԸ

Պուլկարներու էկզարքը նամակ մը ուղղելով Յունաց Պատրիարքին, ցաւ յայտնած է յոյն և պուլկար եկեղեցիներու բաժանման համար։ Էկզարքը փափաք կը յայտնէ որ մօտ ատենի մէջ հաշտութիւն մը գոյանայ։

ՊՈՅՔՕԹԸ

Իզմիրի անգլիական հիւպատոսը և Սելանիկի իտալական հիւպատոսը պոյքօթին դէմ բողոքելով, վնասի հատուցում պահանջած են պոյքօթէն վնասուած իրենց հպատակներուն համար։

12 3/4

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ԿԻՒՆ ՏՕՂՏՈՒ

ԿԻՒՆ ՏՕՂՏՈՒ վաճառատունը, որ հրապարակին վրայ մեծ համբաւ շահած է, պատիւ ունի ծանուցանելու իր բազմաթիւ յաճախորդներուն և պատուարժան հանրութեան թէ պօնէթըրիի վերաբերեալ ձմրան եղանակին յատուկ ապրանքներ բերել տուած է վերջերս։ Վաճառատան նշանաբանը ըլլալով 12 գրուշ 30 փարայի վաճառում, շատ մը ապրանքներ կարելի է գնել այդ գումարին փոխարէն. ինչպէս Բայ-քօրսէ, Թաշկինակ, Բուրդէ ժիլէներ, Սեղանի և Արդուզարդի Սփռոցներ, Գուլպաներ, Ճերմակեղէններ, Ծածկոյթներ, Անկողնի Սաւաններու կտաւներ, այրերու Շապիկներ, Կեռօծիքներ, Փողկապներ, Անուշահոտութիւններ եայլն, եայլն։

Կը բաւէ ակնարկ մը ձգել ԿԻՒՆ ՏՕՂՏՈՒի վաճառատուններուն մէջ, Պոլիս, Եէնի Ճամի փողոց, Ցնագլեան խան, և Բերա, Տէօրթ Եօլ Աղզը, Թիւ 440, իր մասնաճիւղը, համոզուելու համար մեր ըսածին ճշմարտութեանը։ 3

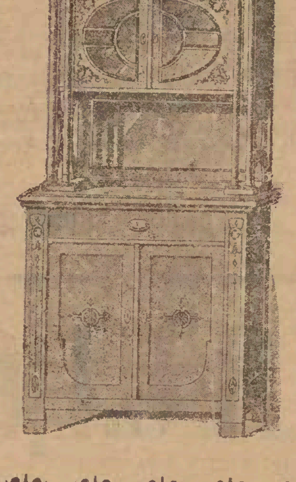

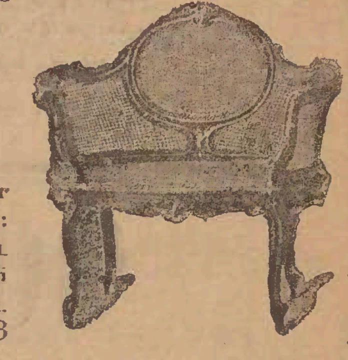

ՔՈՒՐԹԷՇԻ ԵՂԲԱՐՑ

ԿԱՐԱՍԻՆԵՐՈՒ

ՄԵԾՄԵՐԱՆՈՑ ԵՒ ԳՈՐԾԱՐԱՆ

4, Բերա, Թիւնէլի դիմաց, 4

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ԵՒ ՏԵՂԱԿԱՆ ԿԱՐԱՍԻՆԵՐՈՒ ՃՈԽ ՄԹԵՐՔ ԱՄԲՈՂՋԱԿԱՆ ԿԱՀԱՒՈՐՈՒՄ ՃԱՇԱՐԱՆԻ ՆՆՋԱՍԵՆԵԱԿԻ ԵՒ ՀԻՒՐԱՍՐԱՀԻ ԿԱՐԱՍԻՆԵՐ ԵՒ ՕԹՈՑՆԵՐ

Կարասի գնելէ առաջ, մեր վաճառատունը այցելեցէք: Գիները խիստ չափաւոր եւ անմրցելի են։ Այցելութիւն մը կը բաւէ համոզուելու համար։ 52—3

ՏԻԿԻՆՆԵՐ

ՁԵՐ ՃԵՐՄԱԿԵՂԷՆՆԵՐԸ ՅԱՆՁՆԱՐԱՐԵԼԷ ԱՌԱՋ

ԱՅՑԵԼԵՑԷՔ

Տ. ՌՕՍԻ

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

Բերա, Վարիեթէ թատրոնին մօտ, Սիթէ տ'Ալէբի անկիւնը

Մեծ մթերք կիներու յատուկ նորաձեւ ճերմակեղէններու.

Պատրաստ եւ չափու վրայ ճերմակեղէններ, որոնք անմրցելի են։

Ծանօթ.— Նորաձեւ ՍԹԵԼԼԱ սեղմիրաններու մեծ մթերք մը հասած է վաճառատունս։

ԱՅՑԵԼԵՑԷՔ ՍՈՅՆ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ, ՀԱՄՈԶՈՒՄ ԳՈՅԱՑՆԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ 16

ՎԱՅԵԼՉԱՍԷՐ ԿԻՆԵՐՈՒՆ

ՁԵՐ ԳԼԽԱՐԿՆԵՐԸ ԳՆԵԼԷ ԱՌԱՋ, ԱՅՑԵԼԵՑԷ՛Ք

ՄԱՐԻՕ ԲԵԼԼԷԿՐԻՆՕՅԻ

ՆՈՐԱՁԵՒՈՒԹԵԱՆ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ ՈՐ ՆՈՐ ԲԱՑՈՒԱԾ Է

ՀԱՄԲԱՒԱՒՈՐ ՏԻԿ. ՔԱԹԻՆԱ ԱՆԹՕՆԻԱՏԻՍԻ

ՃԱՐՏԱՐ ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԵԱՆ ՆԵՐՔԵՒ

Բերա, Մեծ-Փողոց, թիւ 283, Ա. Յարկ, մուտքը ժան Էվլէնիտիսի վաճառատունէն, Պռասըրի տը Լօնտրի դիմաց

Սոյն վաճառատան մէջ պիտի կրնաք գտնել վերջին նորաձեւութեան համաձայն ու վայելուչ ճաշակով պատրաստուած լաւագոյն մօտէլներ, որոնք անմրցելի գիներով կը ծախուին։ Ապրանքները բերուած են եւրոպական լաւագոյն և ամենամեծ գործարաններէն։

Վաճառատան մասնագիտութիւնն է

ՎԵՐՋԻՆ ՆՈՐՈՅԹԻՆ ՀԱՄԱՁԱՅՆ

ԳԼԽԱՐԿՆԵՐՈՒ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԻՒՆԸ 5-10

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

Նոյեմ. 5/18

Օսմ. միացեալ բացուեցաւ	ղրշ.	99—02
» » վար գին		98—01
» » բարձր գին		99—06
» » գոցուեցաւ		99 08
Րում. Երկ. բացուեցաւ	ֆր.	213—25
» » վար գին	»	213—12
» » բարձր գին	»	213—75
» գոցուեցաւ	»	213 50
Կ. Պոլսոյ Թրամուէյ	»	12 95
» Ժամխանա	»	8—
Օսմ. Ապահ. ընկ.	Լ. Օ.	4—67
Շիրքէթի Խայրիյէ	»	48—
» » Օսման.	»	1—05
Գրէտի Ֆօնս. Էժիբս. հին	Ֆր.	328—50
» » » նոր	»	270—
Թրանսվալ	»	57—50
Զարթըտ	»	89 50
Կ. Պոլսոյ քարաբ	»	444—
Պանգ. Օթթօմ.	Լ. Օ.	18—75
Օսմ. ծխախոտի ընկ.	»	16—20
[illegible]	»	14—70

ՄԵԾ ԺԱՄԱՆՈՒՄ

ՆՈՐԱՁԵՒ ԱՊՐԱՆՔՆԵՐՈՒ

ԵԶԱԿԱՆ ԱՌԻԹՆԵՐ

ԲՈԼՈՐ ՃԻՒՂԵՐՈՒՆ ՄԷՋ

ԹԻՐԻՆԿ

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

ՕԹԷԼ ՍԱՎՈՅԱ

ՄԵԾ ԿՂԶԻ

Աշնանավերջի օրերը հիանալի օդով մը կ'անցընենք այս տարի սակայն պէտք է օգտուիլ բնութեան այդ բացառիկ շնորհէն, զոր կրնաք վայելել Մեծ Կղզի երթալով, ուր Օթէլ Սավոյա ծանօթ օթէլը կը գտնուի, Վարդան էֆ. Վարդանեանի տնօրէնութեան ներքեւ։ Մեծ Կղզիի օդը հրաշալի է այս պահուս, իսկ օթէլին մէջ տիրող մաքրութիւնը, կանոնաւոր սպասարկութիւնը եւ կերակուրներու մասին տարուած խնամքը ամէն գովեստէ վեր է։ Կը բաւէ այդ պանդոկը այցելել, մեր ըսածին համոզուելու համար։

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԹՐԱՄՈՒԷՅՆԵՐՈՒ ԸՆԿ.

Ազդ.— Կ. Պոլսոյ Թրամուէյներու Ընկերութեան պարտաթուղթերէն ունեցողներուն կը ծանուցուի թէ Վարչական Խորհուրդը, պարտաթուղթերու վրայ նշանակուած տրամադրութեան համաձայն, որոշած է [illegible] վճարել շրջաբերութեան մէջ գտնուող պարտաթուղթերը, սկսեալ 1910 դեկտ. 1էն (Ն. Տ.)։ Հետեւաբար պարտաթուղթերուն տէրերը կը հրաւիրուին իրենց արժեթուղթերը վճարման համար ներկայացնելու դեկտ. 1էն (Ն. Տ.) սկսեալ, Այդ թուականէն յետոյ պարտաթուղթերը տոկոսաբեր ըլլալէ պիտի դադրին։ Վարչ. Խորհուրդ

2—1

ԶԵՆԻԹ

տիեզերապէս ճանչցուած իբր լաւագոյն ժամացոյցը եւ պաշտօնապէս ճանչցուած հետեւեալ վարչութիւններէն։

Անատոլուի օսմանեան երկաթուղիներու ընկերութիւն
Շիրքէթի Խայրիյէ
Օսմանեան ոստիկան զօրաց վարչութիւն
Իտալիոյ պետական երկաթուղիները
Ռուսական երկաթուղիները
Յունական երկաթուղիները

ՄԵԾ ՄՐՑԱՆԱԿ ԲԱՐԻԶԻ 1900Ի ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԷՍԷՆ

ԱՐՏԱՔՈՅ ՄՐՑՄԱՆ, ԱՆԴԱՄ ԺԻՒՐԻԻ, ՄԻԼԱՆԻ 1906Ի ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԷՍԻՆ

Նէօշաթէլի (Զուիցերիա) դիտարանին 1909ի պետական մրցման մէջ ճշդութեան այնպիսի աստիճանի մը հասած է, որուն և ոչ մէկ ժամացոյց հասած էր մինչեւ այն ատեն։

ՈՍԿԻ, ԱՐԾԱԹ, ՆԻՔԷԼ, ԵՒ ԱՄԷՆ ՄԵԾՈՒԹԵԱՄԲ

կը ծախուի հետեւեալ վաճառատուններէ՝

Գ. ՍԱՐԳԻՍԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿ.	Ժ. ԲԱԼՈՒՔՃ	ՆՓՐԵՄԵԱՆ
Ճէյալ պէյ խան	Բերա եւ Պաղչէ-Գաբու	Մեծ-Շուկայ

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ.—Զէնիթ ժամացոյցներու գործարանն արդէն 40 տարիէ ի վեր հանրածանօթ է Թուրքիոյ մէջ իր Սարգիսեան ժամացոյցներով, որոնցմէ, իրենց առաջնակարգ յատկութեանց շնորհիւ, մօտաւորապէս 1 միլիոն ծախուած են ցարդ Թուրքիոյ ամէն կողմերը, մասնաւորաբար բանակին մէջ, առանց երբեք ամենափոքր գանգատի մը տեղի տալու։

50—34

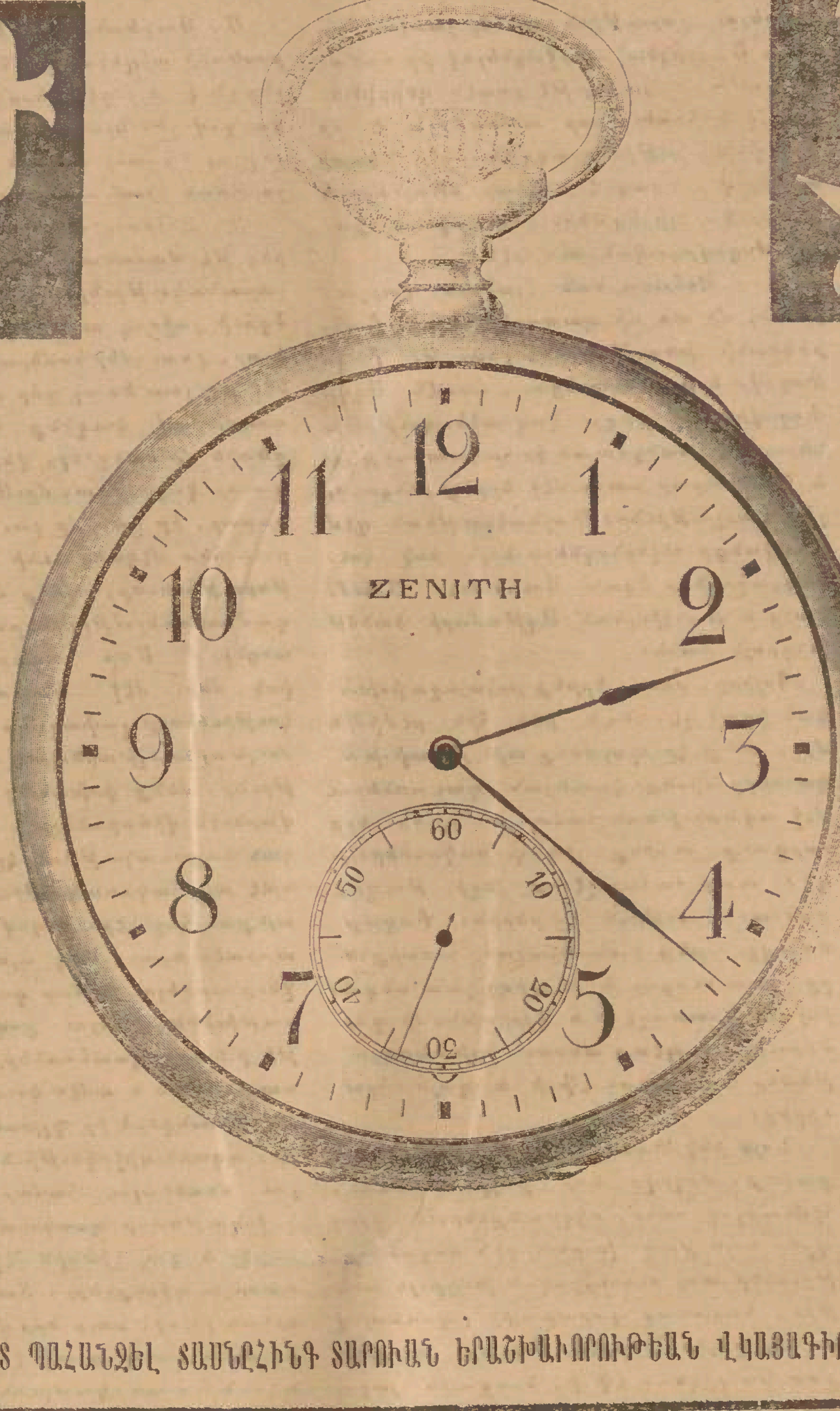

زنيت

ՔԱՂՈՒԱԾ
ՆԷՕՇԱԹԷԼԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴՈՅ ՈՐՈՇՄՆԱԳՐԷՆ

ՊԵՏԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ

ՆԷՕՇԱԹԷԼԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՆԱՀԱՆԳԻՆ

Նկատողութեան առնելով 1905 Մայիս 23ի կանոնագիրը, որ կը վերաբերի նահանգային աստղագիտական դիտարանին մէջ քրոնոմէթրներու և բանտիլներու քննութեան, ինչպէս նաև տարեկան մրցման մէջ լաւագոյն հանդիսացող քրոնոմէթրներու և բանտիլներու յատկացուած մրցանակներու բաշխման.

Նկատողութեան առնելով նաև նահանգային դիտարանի տնօրէնին տեղեկագիրը, որու կցուած են 1908 տարւոյ մէջ քննութեան ենթարկուած քրոնոմէթրներու գնացքին ցուցակները և վիճակացոյցները։

Լսելով նաև ճարտարարուեստի և երկրագործութեան բաժնի տնօրէնին բացատրութիւնները,

ԿԸ ՎՃՌԷ

Կանոնագրին սահմանած մրցանակները սա կերպով բաժնել 1908ի շրջանին համար.

Ա. Գործարանատէրերու յատկացուած մրցանակներ գրպանի եւ ծովու լաւագոյն վեց քրօնօմէթրներու համար սէրիի մրցանակ։

Ա. ԿԱՐԳ	Թիւ դասակարգութեան
Ա. Պ. Պ. Ժ. Ֆավրը-Ժաքօ և Ընկ. Գործարան Զէնիթ ժամացոյցներու, ի Լօքլ	22,8
Բ. Պիւհրէ, ի Լօքլ	22,5
Բ. Տիթիշայմ, Շօ տը Ֆօն	22,1
Բ. Տ. Նարտէն, ի Լօքլ	19,2
Գործարան Լօնժինի, ի Սէնթ-Իմիէ	14,2

Ի դիմաց Պետական Խորհրդոյ
Դիւանադպիր՝ ԲԷՐՐԷՆ   Նախագահ ՏՈՔԹ. ԲԷԹԹԱՀԷԼ

ԻՒՐԱՔԱՆՉԻՒՐ ԶԵՆԻԹ ԺԱՄԱՑՈՅՑԻ ՀԵՏ ՊԱՀԱՆՋԵԼ ՏԱՍՆԸՀԻՆԳ ՏԱՐՈՒԱՆ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆ ՎԿԱՅԱԳԻՐԸ՝ ԸՍՏ ՕՐԻՆԻ ՍՏՈՐԱԳՐՈՒԱԾ ՎԱՃԱՌՈՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

ՊՕՂՈՍ ԳԱԼԹԱՔՃԵԱՆ

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ՊՈԼԻՍ, ԷՍԿԻ ԶԱՊԹԻԷ, ԹԻՒ 56
ԳԱՅՍԷՐԻ, ՔԻՒՉԻԿ ՊԻՕՐԼԻԳՃԻԼԸՐ, ԹԻՒ 26

ՄԹԵՐԱՆՈՑ ԴԵՂՈՐԷԻՑ ԵՒ ԱՔՏԱՐԻԷԻ ԱՊՐԱՆՔՆԵՐՈՒ

ԴԵՂԱԳՈՐԾՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

ՄԷՐՔ.— Օ օգսիժէնէ գլօրօֆօրմ, սէրօմ անթիտիֆթէրիք, կլիսէրօ ֆօսֆաթ, գլօրիւր տ'օր, ասիտ բիրքօկալլիք, տրօգինօն, գօգային, սթիրթիսին, սթրիքնին եւ միւս ալգալոիտները. էքսթրէ միմու եւ ֆիլիւտները։

ԲՈՒԼԷՆՔԻ. սիւլֆաթօ խօտիւռ պիզմութ, էթօվային, գաօմիւռ եւ ուրիշ ապրանքներ։

ՔԻՒՌԼԷՆՔԻ, պի քառպօնաթ տը սուտ, իւիլ ռիսին, սէյլիճ, էսանս մանթ, վիօլէթ, քալօմէլ, բօրիւս բլաթէր, ռիւպառպ բօտօֆիլին, արարօթ եւ ուրիշ նշանաւոր ֆապրիքաներու ընտիր եւ թարմ ապրանքներ։

Սալօմօն և Բասթիւրօյի գօնսաքները քինալառօշ, կուտաօն վէզան, կիւյօ, պալսամիք, օլիւլ, պուժի շօմէլի, ամբուլ սթէռիլիզէ։ Ֆօսֆաթին, քաքաօ, ֆառին Նէսթլէ, Մալակայի եւ ուրիշ դեղատու գինիներ։

Ոսկերու հատր անցնող փոյլներ, քօթօն, կազ, թէռմօմէթր, ջամթէքաթ եւ վիրաբուժական գործիքներ, պիպէռօն, կաղօժէն, կլասէ Սիպէռեէն, փիլթօ Բասթէօրի։ Ամենէն աժան եւ զեղջեալ գիներով։

ԱԳՏԱՐՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

Ջէնճէֆիլ, գարանֆիլ, պահար, գնագնա, զամք, թարչին Ջէնի, Սէյլանի, սինամէքի, քինինիկ, կէօզ թաշը, գուրշուն թուզը, լիմոն թուզը, անասօն, գօմալիքօ, սաֆառնա, տէմիր հինտի, հինտիսթան ճէվիզի, ալպէր գապուզը, աճը աղաճ վաղեկին։

Լիմօնի, գարանֆիլի, թարչինի եւ անիսոնի իւղերը մեծաքանակ կը ծախուին եւ ուրիշ ամէն տեսակ հոտաւէտ իւղեր։

Ձկան իւղերը մասնաւորապէս Նորվէկիայէն ուղղակի իրենց պատկանած նաւահանգիստները կը զրկուին։ Նաեւ ուրիշ մեծաքանակ ապրանքներ իրենց նաւահանգիստները հանելու դիւրութիւններ ալ կ'ընծայուին։

ԳԻՆԵՐԸ ԱԺԱՆ ԵՒ ԴԻՒՐԱՄԱՏՉԵԼԻ

ԳԱՒԱՌԱԿԱՆ ՅԱՆՁՆԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ՓՈՒԹՈՎ ԿԸ ԿԱՏԱՐՈՒԻՆ

ՎԻՆԸՐ ՊԱՆՔ - ՖԵՐԱՅՆ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ՝ 130,000,000 ֆուրոն
ՊԱՀԵՍՏԻ ԳՈՒՄԱՐ՝ 39,000,000 ֆուրոն

Կեդրոնատեղի՝ ՎԻԷՆՆԱ

Մասնաճիւղեր.— *Կ. Պոլիս (Ղալաթ և Բերայի գրասենեակներով), Ակրամ, Աուսիկ, Պիէլից, Պիտոլա, Պօզէն, Պրուն, Բէչթա, Չէրնօվից, Ֆրիտէք-Միսթէք, Կրաց, Ինսպրուք, Գօրլըպատ, Քլաօնկէֆուրթ, Քրակաւ, Լէմպէրկ, Մարիէնպատ, Մէրան, Բիլզէն, Բրակ Բրօսնից, Բրզէմիսլ, Ս. Բօլթէն, Թարնօվ, Թէբլից, Թէչէն, Վիլաչ և Նէօշթաթ։*

Վինըր Պանք-Ֆէրայն պանքայի ամէն գործառնութիւն կը կատարէ. փոխատուութիւն կ'ընէ հաշւոյ ընթացով և արժէթուղթեր առանց ծախուելու փոխարէն։ Առեւտրական թուղթեր կը զեղչէ։ Չէքեր և վարկագիրներ շրջաբերութեան մէջ կը դնէ ու հեռագրաւ գումարներ վճարէ Թուրքիոյ և արտասահմանի գլխաւոր քաղաքներուն վրայ։ Թուրքիոյ և օտար երկիրներու վրայ քաշուած առեւտրական թուղթերու վճարումը կը կատարէ խիստ չափաւոր սակերով։ Ստակարանական հրամաններ՝ կը կատարէ։ Բաժնեթուղթերու գնում և վաճառում կ'ընէ անմիջական կերպով յանձնելի։ Կը գնէ եւ կը ծախէ թանկագին դրամներ ու տարեկաններ, զարդատոկոսներ եւայլն։

Վինըր Պանք-Ֆէրայն Խնայողական Սնտուկի մասնաւոր սպասարկութիւն *մը հաստատած է, %ին 3½ տոկոսով և իր յաճախորդներուն խնայողութիւնները կ'ընդունի, սկսեալ [illegible] յիսուն ղրուշէն։*

«Սէյֆ» դրամարկղները, *որոնք Ղալաթիոյ կեդրոնատեղիին մէջ կը գտնուին, խիստ նպաստաւոր պայմաններով վարձու կը տրուին և ամէն ապահովութիւն կ'ընծայեն։*

ԲԱՅԱՐԻԿ ԱՈՒԻԹ

ԱԹԱՆԱՍ ՎԱՆՏՈՐՕ
ՎԱՃԱՌԱՏԱՆՑ ՄԷՋ
Ղալաթիա, Թիւնէլ փողոց Թիւ, 5
եւ Մերդեկյանի փողոց, Թիւ 12

Առեւտուրի կայունութեան և վաճառատան հանգուցեալ տիրոջ Աթանաս Վանտորօյի զաւակները փոքր ըլլալուն, յիշեալ վաճառատանց մէջ գտնուած բոլոր ապրանքները խիստ աժան գնով ու մեծ զեղչով ծախելու որոշում տրուած է։ Հետեւեալ ապրանքները իրենց իսկական գինին վրայ հարիւրին 40 զեղչով պիտի ծախուին.— Բրդեղէններ, ճերմակ բրդեղէններ, վիշի քութիլ, շապիկ, ֆանելա, գուլպայ, սռնապան, ասղանի և անկողնի ծածկոյթներ, կարասիներու կերպասներ, մուշամպա, լինէլէօմ, վարագոյր, թիւլ, սթօր և ուրիշ ապրանքներ։ Այս արտակարգ ու նպաստաւոր վաճառումը պիտի սկսի Նոյեմբեր 6էն։ 10—9

ԽՆԱՅՈՂՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՐԻՒՐԻՆ 20—25

ԱԾՈՒԽԻՆ, ՀԱՆՔԱԾՈՒԽԻՆ, ՔՕՔԻՆ, ԱՆԹՐԱՍԻԹԻՆ, ԵՒ ՎԱՌՕԼԻՔՆԵՐՈՒ
ՎՐԱՅ
ԲԱԶՄԱԹԻՒ ՎԿԱՅՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
ՄԻԱՅՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉ
ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՀԱՄԱՐ
ՖՐԱՆՍՈՒԱ ՏԸ ԶԱՌԱ
ՍԷՆ-ՊԻԷՐ ԽԱՆ ՂԱԼԱԹԻԱ Կ. ՊՈԼԻՍ

Գործակալներ, բլասիէներ կը փնտռուին քաղաքին, արուարձաններուն և գաւառներուն համար։

ՏԵՂԱՓՈԽՈՒԹԻՒՆ

Բերա, Շիտակ ճամբայ. Թագսիմի Ֆրանսական հիւանդանոցին մօտ 52 թիւ աբարդման։

ՏՕՔԹ. ԱՐԱՄ ՌՈՒՆՃԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ
ՔԻԹԻ, ԱԿԱՆՋԻ ՈՒ ԿՈԿՈՐԴԻ
ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

Բարիզի մէջ իր մասնագիտութիւնը կատարելագործած ըլլալով՝ ելեքտրականութեան ու ցարդ Պոլսոյ մէջ չգործածուած տաք օդի, ռատիօսքօբիի, պրոնքօսքօբիի, էզոֆակոսքոբիի *ու ամենէն նորահնար մեթոտներով մեծ յաջողութեամբ կը դարմանէ՝ խուլութիւնը, գլխու պտոյտը ու հինցած ցաւերը, ականջ խժալը ու ականջի, քիթի, բերնի, կոկորդի ու խռչակի ամէն տեսակ հիւանդութիւնները։*

Նամանաւանդ երեսի ու քիթի վրայ եղած տձեւութիւնները, որոնք ցարդ անբուժելի նկատուած էին, առանց գործողութեան, *կատարելապէս կը չքէ նորահնար գործիքով մը, որուն շնորհիւ բազում այդ կարգի հիւանդներու Եւրոպիոյ մէջ բժշկուած ըլլալը կ'ապացուցանէ։*

Վիզի ու գլխու վրայ ամէն տեսակ գործողութիւն կը կատարէ և տղոց կոկորդի նշիկները (պատէմճիք) կը հանէ առանց արիւնահոսութեան *իր մասնաւոր գործիքովը։*

Հիւանդ կ'ընդունի մինչեւ կէս օր, Պանճէ դարբու, Համիտիյէ սիպիլի դէմ, Աքիկ Իւթիւճեան դեղարանը, իսկ կէս օրէ վերջ, իր տունը, Բերա, Շիտակ ճամբայ, Թագսիմ, ֆրանս. հիւանդանոցին մօտ, թիւ 52 աբարդըմանը։

Հինգշաբթի օրերը կէս օրէ վերջ իր տունը դիմող ամէն հիւանդները, իսկ վկայեալ աղքատները *ամէն օր ձրիաբար դարմանելու պատրաստ է։* 55—38

ԲԱՍԻՖԻՔ

ՔԱՂԱՔԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆՑ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԸՆԿ.
ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ, ԱՐԿԱԾԻ, ԱՆԱՍՈՒՆՆԵՐՈՒ ՄԱՀՈՒԱՆ
ԵՒ ԱՄԷՆ ԿԱՐԳԻ ՎՏԱՆԳՆԵՐՈՒ

ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆ ՄՆԱՑՈՒՆ ԳՈՒՄԱՐ 3,000,000 Ֆր.
ՊԱՀԵՍՏԻ ԳՈՒՄԱՐ 5,000,000 »

ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ՝ *Բարիզ, Պուլվար Մաճէնթա (Ժ. շրջանակ) Թիւ* 111

Ընկերութիւնը կը ճանչնայ օսմ. դատարաններու իրաւասութիւնը և վնասները անմիջապէս կը վճարէ, Ընկերութեան դրամատունն է Քրէտի Լիոնէ։

Թուրքիոյ մասնաւոր Տնօրէն
ՖՐԱՆՍՈՒԱ ՏԸ ԶԱՌԱ
Ղալաթիա, Ս. Բիէր խան, Թիւ 25-26

Փորձառու և լաւ յանձնարարական ունեցող գործակալներ կը փնտռուին օսմ. նահանգներու և Կ. Պոլսոյ արուարձաններուն համար։ Նպաստաւոր պայմաններ։ Միջնորդներ կը փնտռուին մայրաքաղաքիս համար։ 15—5

ՏՀԻ ՆԷՇԸՆԸԼ ԲՐՕԹԷՔԹՕՐ

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ. ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Ընկերութեան կեդրոնատեղին է Ճէյմս Բիլտինկ Չըրչ Սթրիթ։

Ընկ. դրամատունն է Տհը Լօնտօն էնտ Բրովէնշըլ Պանք-Լիմիթըտ, 42 Քասըլ Սթրիթ, Լիվըրբուլ։

ՏՀԻ ՆՈՐԹ ԻՍԹԸՐՆ

ԱՆԳԼ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ
Ընկ. կեդրոնատեղի.—Պանք Չէմպըրս, Պօնտ-էյթ Տարլինկթըն
Ընկ. դրամատունը.—Տհը Լօնտօն Ճօյնթ Սթօք Պանք Լիմիթըտ-Տարլինկթըն

Վերոյիշեալ Ընկերութիւնք իրենց անհաւասար ուղղամտութեան և արդարասէր ու պատրաստակամ սովորութեանց համաձայն կ'ապահովագրեն հրդեհի դէմ ամէն տեսակ շէնքեր և ապրանքներ, ամենանպաստաւոր պայմաններով և ամենէն աժան գիներով։ Արեւելքի համար մասնաւոր զեղչեալ սակագին։ Ապահովագրական ընկերութեանց համաձայնագրովէն (թարիֆա) դուրս կ'աշխատին։

Արեւելքի ընդհանուր Տնօրէն (Manager)
ՎԻՔԷՆ Ա. ԳԱԼՖԱՅԵԱՆ
Secretary
ԵԴՈՒԱՐԴ ՃԱՊՊԵԱՆ

Կալաթա, Իլիատի խան, Թիւ 7, 8
Գործակալութիւնք Թուրքիոյ գլխաւոր քաղաքներու մէջ։

ԿԱՀԱՒՈՐՄԱՆ ԿԵՐՊԱՍՆԵՐ

ՊԱԶԱՐ ՕԹՕՄԱՆ
Բ. Ա. ՔԱԼԻՆԻՔՈՍ
ՄՈՒՇԱՄՊԱ, ԼԻՆԷԼԷՕՄ, ԱՆԿՈՂՆԻ ԾԱԾԿՈՑՆԵՐ,
ՍԵՂԱՆԻ ՍՓՌՈՑՆԵՐ,
ՉԻՆԱԿԱՆ ՓՍԻԱԹ, ԳՈՐԳԵՐ
ԲՐԴՈՂԷՆՆԵՐ, ԱՆԿՈՂՆԻ ՍԱՒԱՆՆԵՐ
ԹԻՒԼԵՐ ԵՒ ՍԹՕՐՆԵՐ
Ղալաթիա, Թիւնէլի փողոց, թիւ 36 եւ 41
ԱՆՓՈՓՈԽ ԳԻՆ

—17—

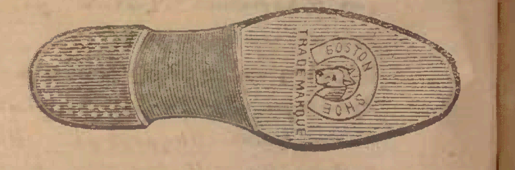

Օ ԹԱԼՕՆ Տ'ՕՐ

Բերա, Տէօրթ Եօլ աղզը,
Խեփվիէ Բալասի դիմաց, թիւ 450

ԳԱՐԼՕ ԱՐՆԱՄ

Ամերիկեան կօշիկներ, արանց համար	85 ղր.
« *պօթ* » »	85 »
Սթամպօլ ֆօրմաը պօթ, արանց եւ կանանց համար, կապիչով և կոճակով	65
Վիտէլա պօթ, կապիչով եւ կոճակով	55
Կլասէ սկարբին, Թօքայով վերջին նորաձեւութեամբ	45
Տղայոց համար, 4—8 տարեկաններու	15
» » 9—15 »	30
Արանց համար կրկնակօշիկ, ամերիկեան	23
Կանանց » »	17
Պզտիկ աղջիկներու » »	14
» *տղոց* » »	11

Ձմրան համար տեսակ տեսակ բանթուֆներ

5 ամիս պայմանաժամ

ԱՌԻԹԷՆ ՕԳՏՈՒԵՑԷՔ 10—3

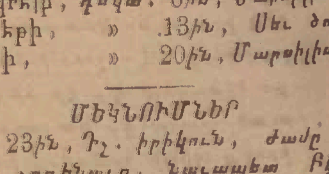

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՄԱՐՈՔԵԱՆ ԵՒ ՀԱՅՃԵԱՆ
Ն. ԲԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ

ԺԱՄԱՆՈՒՄՆԵՐ

Իմէրէթի, *Նոյ. 22ին, Մարսիլիայէն հոս կը ժամանէ։*
Ֆրիժի. *Նոյ. 29ին, Սեւ ծովէն։*
Մինկրէլի, *Դեկտ. 6ին, Մարսիլիայէն։*
Իմէրէթի, » *13ին, Սեւ ծովէն։*
Ֆրիժի, » *20ին, Մարսիլիայէն։*

ՄԵԿՆՈՒՄՆԵՐ

Նոյ. 23ին, Դշ. իրիկուն, ժամը 4ին, Իմէրէթի *շոգենաւը, Նաւապետ Բէքու, դէպի Սամսոն, Տրապիզոն, Պաթում, Նովօրոսիսք։*

Նոյ. 30ին, Դշ., առաւօտ ժամը 11ին, Ֆրիժի *շոգենաւը, Նաւապետ Միթրէսկի, դէպի Մուտանիա և Մարսիլիա։*

Դեկտ. 7ին, Դշ. իրիկուան ժամը 4ին, Մինկրէլի *շոգենաւը, Նաւապետ Գալվիէս, դէպի Սամսոն։*

Դեկտ. 14ին, Դշ. առտուան ժամը 11ին, Իմէրէթի *շոգենաւը, Նաւապետ Բէքու, դէպի Մուտանիա և Մարսիլիա։*

Դեկտ. 21ին, Դշ. իրիկուն, ժամը 4ին, Ֆրիժի *շոգենաւը, Նաւապետ Միթրէսկի, դէպի Սամսոն, Տրապիզոն, Պաթում եւ Նովօրոսիսք։*

Թ. ՌԸՊՈՒԼ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ
ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ

Պոլսոյ համար Բօսթ Լօքալ տրկն.	108 ղր.
» » » *վեցամս.*	60 »
Գաւառներու համար տրկն.	108 »
» » *վեցամսեայ*	60 »
Արտասահմանի հմր. տարեկան	35 ֆր.
» » *վեցամսեայ*	20 »

Թղթատարի ծախքը մեր վրայ. Հասցէի փոփոխման համար 2 ղրշ.. Բաժնեգիններն անպայման կանխիկ, ծանուցումները առանձին կը սակարկուին. Դրամ ղրկելու ամենադիւրին ու աժան միջոցը Մանտաւ օռտրն է։

Արտօնատէր՝ ԳԱՐԵԳԻՆ ՊՕՍԱՃԵԱՆ